

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय  
संहिता, पद, जटा, घन पाठः

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितीनां ि

## **Contents**

<b>TS 5.3.1.1</b>	<b>5</b>
<b>TS 5.3.1.2</b>	<b>5</b>
<b>TS 5.3.1.3</b>	<b>6</b>
<b>TS 5.3.1.4</b>	<b>7</b>
<b>TS 5.3.1.5</b>	<b>8</b>
<b>TS 5.3.2.1</b>	<b>9</b>
<b>TS 5.3.2.2</b>	<b>10</b>
<b>TS 5.3.2.3</b>	<b>11</b>
<b>TS 5.3.2.4</b>	<b>12</b>
<b>TS 5.3.2.5</b>	<b>13</b>
<b>TS 5.3.3.1</b>	<b>13</b>
<b>TS 5.3.3.2</b>	<b>14</b>
<b>TS 5.3.3.3</b>	<b>15</b>

	2
<b>TS 5.3.3.4</b>	<b>16</b>
<b>TS 5.3.3.5</b>	<b>17</b>
<b>TS 5.3.4.1</b>	<b>19</b>
<b>TS 5.3.4.2</b>	<b>19</b>
<b>TS 5.3.4.3</b>	<b>20</b>
<b>TS 5.3.4.4</b>	<b>21</b>
<b>TS 5.3.4.5</b>	<b>22</b>
<b>TS 5.3.4.6</b>	<b>23</b>
<b>TS 5.3.4.7</b>	<b>24</b>
<b>TS 5.3.5.1</b>	<b>25</b>
<b>TS 5.3.5.2</b>	<b>26</b>
<b>TS 5.3.5.3</b>	<b>27</b>
<b>TS 5.3.5.4</b>	<b>28</b>
<b>TS 5.3.5.5</b>	<b>29</b>

	3
<b>TS 5.3.6.1</b>	<b>30</b>
<b>TS 5.3.6.2</b>	<b>31</b>
<b>TS 5.3.6.3</b>	<b>32</b>
<b>TS 5.3.7.1</b>	<b>33</b>
<b>TS 5.3.7.2</b>	<b>34</b>
<b>TS 5.3.7.3</b>	<b>35</b>
<b>TS 5.3.7.4</b>	<b>36</b>
<b>TS 5.3.8.1</b>	<b>37</b>
<b>TS 5.3.8.2</b>	<b>38</b>
<b>TS 5.3.8.3</b>	<b>39</b>
<b>TS 5.3.9.1</b>	<b>40</b>
<b>TS 5.3.9.2</b>	<b>40</b>
<b>TS 5.3.10.1</b>	<b>41</b>
<b>TS 5.3.10.2</b>	<b>42</b>

**TS 5.3.10.3** **43**

**TS 5.3.10.4** **44**

**TS 5.3.11.1** **45**

**TS 5.3.11.2** **46**

**TS 5.3.11.3** **47**

**TS 5.3.12.1** **47**

**TS 5.3.12.2** **48**

**TS 5.3.1.1****TS 5.3.1.1****Samhita Paata**

उ॒थ्स॒न्न॒ य॒ज्ञो वा ए॒ष यद॒ग्निः किं॑ वाऽह॒ैतस्य॑ क्रि॒यते॑ किं॑ वा न यद्वै य॒ज्ञस्य॑ क्रि॒यमा॑णस्या-न्त॒र्यन्ति॑  
 पू॒र्य॑ति वा अ॒स्य तदा॑श्चि॒नीरु॑पं दधात्य॒श्विनौ॑ वै दे॒वानां॑ भि॒षजौ॑ ताभ्या॑मे॒वास्मै॑ भे॒षजं॑ करोति॒ पञ्चो॑पं  
 दधा॑ति पा॒ङ्क्तो॑ य॒ज्ञो यावा॑ने॒व य॒ज्ञस्तस्मै॑ भे॒षजं॑ करोत्य॒तृ॒त्या उप॑ दधात्य॒तृ॒तूनां॑ कृ॒त्यै - [ ]

**Pada Paata**

उ॒थ्स॒न्न॒ य॒ज्ञ इत्यु॑थ्स॒न्न - य॒ज्ञः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । किम् । वा । अ॒हं । ए॒तस्य॑ ।  
 क्रि॒यते॑ । किम् । वा । न । यत् । वै । य॒ज्ञस्य॑ । क्रि॒यमा॑णस्य । अ॒न्त॒र्यन्ती॑त्य॒न्तः - यन्ति॑  
 । पू॒र्य॑ति । वै । अ॒स्य । तत् । अ॒श्चि॒नीः । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति । अ॒श्विनौ॑ । वै । दे॒वाना॑म् ।  
 भि॒षजौ॑ । ताभ्या॑म् । ए॒व । अ॒स्मै । भे॒षज॑म् । क॒रो॒ति । प॒ञ्च । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति । पा॒ङ्क्तः॑ ।  
 य॒ज्ञः । यावा॑न् । ए॒व । य॒ज्ञः । तस्मै॑ । भे॒षज॑म् । क॒रो॒ति । ऋ॒त॒व्याः॑ । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति  
 । ऋ॒त॒तूना॑म् । कृ॒त्यै ।

**TS 5.3.1.2****TS 5.3.1.2****Samhita Paata**

पञ्चोपं दधाति पञ्च वा ऋतवो यावन्त एवर्वस्तान् कल्पयति समानप्रभृतयो भवन्ति समानोदकास्तस्मात्  
समाना ऋतव एकेन पदेन व्यावर्तन्ते तस्माद्-ऋतवो व्यावर्तन्ते प्राणभृत उपं दधात्यृतुष्वेव प्राणान्  
दधाति तस्मात् समानाः सन्तं ऋतवो न जीर्यन्त्यथो प्रजनयत्येवैनानेष वै वायुर्यत् प्राणो यद्-  
ऋतव्या उपधाय प्राणभृत - [ ]

### Pada Paata

पञ्च । उपेति । दुधाति । पञ्च । वै । ऋतवः । यावन्तः । एव । ऋतवः । तान् ।  
कल्पयति । समानप्रभृतय इति समान - प्रभृतयः । भवन्ति । समानोदका इति समान - उदकाः  
। तस्मात् । समानाः । ऋतवः । एकेन । पदेन । व्यावर्तन्त इति वि - आवर्तन्ते । तस्मात्  
। ऋतवः । व्यावर्तन्त इति वि-आवर्तन्ते । प्राणभृत इति प्राण-भृतः । उपेति । दुधाति ।  
ऋतुषु । एव । प्राणानिति प्र - अनान् । दुधाति । तस्मात् । समानाः । सन्तः । ऋतवः ।  
न । जीर्यन्ति । अथो इति । प्रेति । जनयति । एव । एनान् । एषः । वै । वायुः । यत्  
। प्राण इति प्र - अनः । यत् । ऋतव्याः । उपधायेत्युप - धाय । प्राणभृत इति प्राण - भृतः ।

## TS 5.3.1.3

### TS 5.3.1.3

#### Samhita Paata

उपदधाति तस्मात् सर्वानृतूननु वायुरा वरीवर्ति वृष्टिसनीरुपं दधाति वृष्टिमेवाव रुन्धे यदेकधोपदुद्ध्या-  
देकमृतुं वरं षेदनुपरिहारं सादयति तस्मात् सर्वानृतूनन् वरं षति यत् प्राणभृत उपधाय वृष्टिसनीरुपदधाति

तस्माद्वायुप्रच्युता दिवो वृष्टिरीते पशवो वै वयस्यां नानामनसः खलु वै पशवो नानाव्रतास्तेऽप  
एवाभि समनसो - [ ]

### Pada Paata

उपदधातीत्युप - दधाति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । अन्विति । वायुः । एति । वरीवति  
। वृष्टिसनीरिति वृष्टि - सनीः । उपेति । दुधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् ।  
एकधेत्येक - धा । उपदुद्ध्यादित्युप - दुद्ध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वरूषेत् । अनुपरिहारमित्यनु-  
परिहारम् । सादयति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वरूषति । यत् । प्राणभृत इति प्राण  
- भृतः । उपधायेत्युप - धाय । वृष्टिसनीरिति वृष्टि - सनीः । उपदधातीत्युप - दधाति ।  
तस्मात् । वायुप्रच्युतेति वायु - प्रच्युता । दिवः । वृष्टिः । ईर्ते । पशवः । वै । वयस्याः  
। नानामनस इति नाना - मनसः । खलु । वै । पशवः । नानाव्रता इति नाना - व्रताः । ते  
। अपः । एव । अभीति । समनस इति स - मनसः ।

## TS 5.3.1.4

### TS 5.3.1.4

#### Samhita Paata

यं कामयेतापशुः स्यादिति वयस्यांस्तस्योपधायापस्या उपं दद्व्याद सज्ञानमेवास्मै पशुभिः करोत्यपशुरेव  
भवति यं कामयेत पशुमान्धस्यादित्यपस्यांस्तस्योपधाय वयस्या उपं दद्व्याथ सज्ञानमेवास्मै  
पशुभिः करोति पशुमानेव भवति चतस्रः पुरस्तादुपं दधाति तस्माच्चत्वारि चक्षुषो रूपाणि द्वे शुक्ले



द्वे कृष्णे - [ ]

### Pada Paata

यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । वयस्याः । तस्य । उपधायेत्युप - धाय ।  
 अपस्याः । उपेति । दुद्व्यात् । असंज्ञानमित्यसं - ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति  
 पशु-भिः । करोति । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु - मान्  
 । स्यात् । इति । अपस्याः । तस्य । उपधायेत्युप - धाय । वयस्याः । उपेति । दुद्व्यात्  
 । संज्ञानमिति सं - ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति पशु - भिः । करोति । पशुमानिति  
 पशु - मान् । एव । भवति । चतस्रः । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । तस्मात् । चत्वारि  
 । चक्षुषः । रूपाणि । द्वे इति । शुक्ले इति । द्वे इति । कृष्णे इति ।

## TS 5.3.1.5

### TS 5.3.1.5

#### Samhita Paata

मूर्द्धन्वतीर्भवन्ति तस्मात् पुरस्तान्मूर्द्धा पञ्च दक्षिणायाः श्रोण्यामुप दधाति पञ्चोत्तरस्यां तस्मात्  
 पश्चाद्-वरुणीयान् पुरस्तात् प्रवणः पशुर्वस्तो वय इति दक्षिणेऽस्य उप दधाति वृष्णिर्वय इत्युत्तरे  
 ऽस्यैव प्रति दधाति व्याघ्रो वय इति दक्षिणे पक्ष उप दधाति सिंहो वय इत्युत्तरे पक्षयोरेव  
 वीर्यं दधाति पुरुषो वय इति ( ) मद्ध्ये तस्मात् पुरुषः पशूनामधिपतिः ॥

**Pada Paata**

मू॒र्ध॒न्वती॑रिति॒ मू॒र्ध॒न्-वतीः॑ । भ॒व॒न्ति । तस्मा॑त् । पु॒रस्ता॑त् । मू॒र्धा । पञ्च॑ । दक्षि॑णायाम् ।  
 । श्रो॒ण्या॑म् । उपेति॑ । दु॒धा॒ति । पञ्च॑ । उत्त॑रस्या॒मित्यु॒त्-त॒रस्या॑म् । तस्मा॑त् । प॒श्चात् ।  
 व॒र्षी॑यान् । पु॒रस्ता॑त् प्रव॒ण इति॑ पु॒रस्ता॑त् - प्र॒व॒णः । प॒शुः । ब॒स्तः । व॒यः । इति॑ ।  
 दक्षि॑णे । अ॒श्वे । उपेति॑ । दु॒धा॒ति । वृ॒ष्णिः । व॒यः । इति॑ । उत्त॑र इत्यु॒त् - त॒रे । अ॒श्वे ।  
 । ए॒व । प्रती॑ति । दु॒धा॒ति । व्या॒घ्रः । व॒यः । इति॑ । दक्षि॑णे । प॒क्षे । उपेति॑ । दु॒धा॒ति ।  
 । सि॒ंहः । व॒यः । इति॑ । उत्त॑र इत्यु॒त् - त॒रे । प॒क्षयोः॑ । ए॒व । वी॒र्य॑म् । दु॒धा॒ति ।  
 पु॒रुषः॑ । व॒यः । इति॑ ( ) । म॒द्भ्ये । तस्मा॑त् । पु॒रुषः॑ । प॒शूना॑म् । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः ॥

**TS 5.3.2.1****TS 5.3.2.1****Samhita Paata**

इन्द्रा॑ग्नी अव्य॑थमा॒नामि॑ति॒ स्वय॑मा॒तृण्णामु॑प॒ दधा॑तीन्द्रा॒ग्निभ्या॑ँ वा इ॒मौ लो॒कौ वि॑धृ॒ताव॒नयो॑-लो॒कयो॑-  
 वि॑धृत्या॒ अधृ॑ते॒व वा ए॒षा यन्म॑द्भ्य॒मा चि॑तिर॒न्तरि॑क्षमि॒व वा ए॒षेन्द्रा॑ग्नी इत्या॑हेन्द्रा॒ग्नी वै दे॒वाना॑मो॒जो  
 भृ॒तावो॑ज॒सैवैना॑-म॒न्तरि॑क्षे चि॒नुते॑ धृ॒त्यै स्वय॑मा॒तृण्णामु॑प॒ दधा॑त्य॒न्तरि॑क्षं॒ वै स्वय॑मा॒तृण्णा ऽन्त॑रि॒क्षमे॒वोप॑  
 धृ॒त्ते ऽश्व॑मु॒प - [ ]

**Pada Paata**

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । अव्य॑थमाना॒म् । इति॑ । स्वय॑मा॒तृण्णामि॑ति॒ स्वयं॑ - आ॒तृण्णाम् ।

उपेति॑ । दुधा॑ति । इन्द्रा॑ग्निभ्या॑मितीन्द्रा॑ग्नि - भ्या॑म् । वै । इमौ । लोकौ । विधृ॑ताविति॑ वि - धृतौ । अन॑योः । लोक॑योः । विधृ॑त्या इति॑ वि - धृत्यै । अधृ॑ता । इव । वै । एषा । यत् । म॒द्भ्य॒मा । चि॒तिः । अ॒न्तरि॑क्षम् । इव । वै । एषा । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । इति॑ । आ॒ह । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । वै । दे॒वाना॑म् । ओ॒जो॒भृता॑वित्यो॒जः - भृता॑म् । ओज॑सा । ए॒व । ए॒ना॒म् । अ॒न्तरि॑क्षे । चि॒नु॒ते । धृत्यै॑ । स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णामि॑ति॒ स्वयं॑ - आ॒तृ॒ण्णाम् । उपेति॑ । दुधा॑ति । अ॒न्तरि॑क्षम् । वै । स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णेति॑ स्वयं॑-आ॒तृ॒ण्णा । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒व । उपेति॑ । धृ॒त्ते । अ॒श्व॑म् । उपेति॑ ।

## TS 5.3.2.2

### TS 5.3.2.2

#### Samhita Paata

घ्रापयति॑ प्रा॒णमे॒वास्यां॑ दधा॒त्यथो॑ प्राजाप॒त्यो वा अ॒श्वः प्र॒जाप॑ति॒नेवा॒ग्निं चि॑नुते स्वयमा॒तृ॒ण्णा भ॑वति प्रा॒णाना॑मु॒त्सृष्ट्या॑ अथो॑ सु॒वर्ग॑स्यं लो॒कस्यानु॑ख्यात्यै दे॒वानां॑ वै सु॒वर्गं लो॒कं य॑तां दि॒शः स॑म॒वली॑यन्त॒ त ए॒ता दि॒श्या अप॑श्यन् ता उपा॑दधत् ताभि॒र्वै ते दि॒शोऽदृ॑हन् यद्दि॒श्या उप॑दधाति दि॒शां वि॑धृत्यै दश॑ प्रा॒णभृ॑तः पुर॒स्तादु॑प - [ ]

#### Pada Paata

घ्रा॒प॒य॒ति । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र - अ॒नम् । ए॒व । अ॒स्या॒म् । दुधा॑ति । अथो॑ इति॑ । प्रा॒जाप॑त्य इति॑ प्राजा - प॒त्यः । वै । अ॒श्वः । प्र॒जाप॑ति॒नेति॑ प्रजा - प॒तिना॑ । ए॒व । अ॒ग्नि॑म् । चि॒नु॒ते ।

स्वयमातृणेत्येति स्वयं - आतृण्णा । भवति । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उथ्सृष्ट्य इत्युत् -  
 सृष्ट्यै । अथो इति । सुवर्गस्येति सुवः - गस्यं । लोकस्यं । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै ।  
 देवानाम् । वै । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । यताम् । दिशः । समिति । अल्लीयन्त  
 । ते । एताः । दिश्याः । अपश्यन् । ताः । उपेति । अदधत् । तामिः । वै । ते ।  
 दिशः । अदहन् । यत् । दिश्याः । उपदधातीत्युप - दधाति । दिशाम् । विधृत्या इति वि  
 - धृत्यै । दश । प्राणभृत् इति प्राण - भृतः । पुरस्तात् । उपेति ।

### TS 5.3.2.3

#### TS 5.3.2.3

#### Samhita Paata

दधाति नव वै पुरुषे प्राणा नाभिर्दशमी प्राणानेव पुरस्ताद्धत्ते तस्मात् पुरस्तात् प्राणा ज्योतिष्मती-  
 मुत्तमामुप दधाति तस्मात् प्राणानां वाग्ज्योतिरुत्तमा दशोप दधाति दशाक्षरा विराड् विराट् छन्दसां  
 ज्योतिर्ज्योतिरेव पुरस्ताद्धत्ते तस्मात् पुरस्ताज्ज्योतिरुपां ऽऽ\*स्महे छन्दांसि पशुष्वजिमयुस्तान्  
 बृहत्युदजयत् तस्माद्-बारहताः - [ ]

#### Pada Paata

दधाति । नव । वै । पुरुषे । प्राणा इति प्र - अनाः । नाभिः । दशमी । प्राणानिति  
 प्र - अनान् । एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । प्राणा इति प्र - अनाः ।  
 ज्योतिष्मतीम् । उत्तमामित्युत् - तमाम् । उपेति । दधाति । तस्मात् । प्राणानामिति प्र -  
 अनानाम् । वाक् । ज्योतिः । उत्तमेत्युत् - तमा । दश । उपेति । दधाति । दशाक्षरेति दश

- अक्षरा । विराडिति वि - राट् । विराडिति वि - राट् । छन्दसाम् । ज्योतिः । ज्योतिः ।  
 एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । ज्योतिः । उपेति । अस्महे । छन्दांसि ।  
 पशुषु । आजिम् । अयुः । तान् । बृहती । उदिति । अजयत् । तस्मात् । बारहताः ।

## TS 5.3.2.4

### TS 5.3.2.4

#### Samhita Paata

पशवं उच्यन्ते मा छन्द इति दक्षिणत उप दधाति तस्माद्-दक्षिणा वृतो मासाः पृथिवी छन्द इति  
 पश्चात् प्रतिष्ठित्या अग्निदेवतेत्युत्तरत ओजो वा अग्निरोज एवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरतो ऽभिप्रयायी  
 जयति षट्त्रिंशत् संपद्यन्ते षट्त्रिंशदक्षरा बृहती बारहताः पशवो बृहत्यैवास्मै पशून् रुन्धे बृहती  
 छन्दसाः स्वराज्यं परीयाय यस्यैता - [ ]

#### Pada Paata

पशवः । उच्यन्ते । मा । छन्दः । इति । दक्षिणतः । उपेति । दधाति । तस्मात् ।  
 दक्षिणावृत इति दक्षिणा - आवृतः । मासाः । पृथिवी । छन्दः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्या  
 इति प्रति - स्थित्यै । अग्निः । देवता । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजः । वै ।  
 अग्निः । ओजः । एव । उत्तरत इत्युत्-तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः  
 - अभिप्रयायी । जयति । षट्त्रिंशदिति षट् - त्रिंशत् । समिति । पद्यन्ते । षट्त्रिंशदक्षरेति  
 षट्त्रिंशत् - अक्षरा । बृहती । बारहताः । पशवः । बृहत्या । एव । अस्मै । पशून् । अवेति ।  
 रुन्धे । बृहती । छन्दसाम् । स्वराज्यमिति स्व - राज्यम् । परीति । इयाय । यस्यैताः ।

## TS 5.3.2.5

### TS 5.3.2.5

#### Samhita Paata

उपधी॒यन्ते॑ गच्छ॑ति॒ स्वार॑ज्यः॒ स॒प्त॒ वाल॑खिल्याः॒ पुर॑स्ता॒दुप॑ दधाति॒ स॒प्त॒ प॒श्चात् स॒प्त॒ वै शी॑र॒ष॒ण्याः॑  
प्रा॒णा द्वाववा॑ञ्चौ प्रा॒णाना॑ः॒ सवी॑र्य॒त्वाय॑ मू॒र्द्धाऽसि॑ राडि॒ति॒ पुर॑स्ता॒दुप॑ दधाति॒ यन्त्री॑ राडि॒ति॒ प॒श्चात्  
प्रा॒णाने॒वास्मै॑ स॒मीचो॑ दधाति ॥

#### Pada Paata

उप॒धी॒यन्ते॑ इत्युप॒धी॒यन्ते॑ । गच्छ॑ति । स्वार॑ज्यमि॒ति॒ स्व॒राज्य॑म् । स॒प्त॒ । वाल॑खिल्या इति॒  
वाल॑ - खिल्याः । पुर॑स्ता॒त् । उपेति॑ । द॒धा॒ति॒ । स॒प्त॒ । प॒श्चात् । स॒प्त॒ । वै । शी॑र॒ष॒ण्याः॑ ।  
प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । द्वौ । अवा॑ञ्चौ । प्रा॒णाना॑मि॒ति॒ प्र - अ॒नाना॑म् । स॒वी॒र्य॒त्वायेति॑ सवी॒र्य॑  
- त्वाय॑ । मू॒र्द्धा । अ॒सि॒ । राट् । इति॑ । पुर॑स्ता॒त् । उपेति॑ । द॒धा॒ति॒ । यन्त्री॑ । राट् ।  
इति॑ । प॒श्चात् । प्रा॒णानि॒ति॒ प्र - अ॒नान् । ए॒व । अ॒स्मै । स॒मीचः॑ । द॒धा॒ति॒ ॥

**TS 5.3.3.1****TS 5.3.3.1****Samhita Paata**

दे॒वा वै यद्-य॒ज्ञे ऽकु॑र्व॒त् तद॑सु॒रा अकु॑र्व॒त् ते दे॒वा ए॒ता अ॑क्ष॒णया॒स्तोमी॑या॒ अप॑श्य॒न् ता अ॒न्यथा॑  
 ऽनू॒च्या-न्य॑थोपा॒दध॑त् तद॑सु॒रा नान्व॑वा॒यन् ततो॑ दे॒वा अभ॑व॒न् परा॑ऽसु॒रा यद॑क्ष॒णया॒स्तोमी॑या॒ अ॒न्यथा॑  
 ऽनू॒च्यान्य॑थोप॒ दधा॑ति॒ भ्रातृ॑व्याभिभू॒त्यै भव॑त्या॒त्मना॑ परा॑ऽस्य॒ भ्रातृ॑व्यो भव॒त्या-शु॒स्त्रिवृ॑दि॒तिं पु॒रस्ता॑दुप॒  
 दधा॑ति य॒ज्ञमु॒खं वै त्रि॒वृ - [ ]

**Pada Paata**

दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अकु॑र्व॒त् । तत् । अ॒सु॒राः । अकु॑र्व॒त् । ते । दे॒वाः । ए॒ताः ।  
 अ॒क्ष॒णया॒स्तोमी॑या॒ इत्य॑क्ष॒णया-स्तोमी॑याः । अ॒प॒श्य॒न् । ताः । अ॒न्यथा॑ । अ॒नू॒च्येत्य॑नु - उ॒च्यं  
 । अ॒न्यथा॑ । उ॒पेति॑ । अ॒द॒ध॒त् । तत् । अ॒सु॒राः । न । अ॒न्व॒वा॒यन्नित्य॑नु - अ॒वा॒य॒न् । ततः॑  
 । दे॒वाः । अभ॑व॒न् । परेति॑ । अ॒सु॒राः । यत् । अ॒क्ष॒णया॒स्तोमी॑या॒ इत्य॑क्ष॒णया - स्तोमी॑याः  
 । अ॒न्यथा॑ । अ॒नू॒च्येत्य॑नु - उ॒च्यं । अ॒न्यथा॑ । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प॒-दधा॑ति । भ्रातृ॑व्याभिभू॒त्या इति॑  
 भ्रातृ॑व्य - अ॒भिभू॒त्यै । भव॑ति । आ॒त्मना॑ । परेति॑ । अ॒स्य॒ । भ्रातृ॑व्यः । भ॒व॒ति । आ॒शुः ।  
 त्रि॒वृदि॑तिं त्रि - वृत् । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । य॒ज्ञमु॒खमिति॑ य॒ज्ञ - मु॒खम् । वै  
 । त्रि॒वृदि॑तिं त्रि - वृत् ।

## TS 5.3.3.2

### TS 5.3.3.2

#### Samhita Paata

-द्यं॑मुखमे॒व पु॒रस्ता॑द्वि या॑तयति॒ व्यो॑म सप्तद॒श इति॑ दक्षिण॒तो ऽन्नं॑ वै व्यो॑माऽन्नं॑ सप्तद॒शोऽन्नमे॒व दक्षिण॒तो ध॑त्ते तस्मा॑द्-दक्षि॑णेना॒न्नम॑द्यते ध॒रुणं॑ एकवि॒ंश इति॑ प॒श्चात् प्र॑ति॒ष्ठा वा एकवि॒ंशः प्रति॑ष्ठित्यै भान्तः प॒ञ्चद॒श इत्यु॑त्तर॒त ओजो॑ वै भान्त ओजः॑ प॒ञ्चद॒श ओजं॑ ए॒वोत्त॑र॒तो ध॑त्ते तस्मा॑दुत्तर॒तो ऽभि॑प्रया॒यी ज॑यति॒ प्रतू॑र्तिर॒ष्टाद॒श इति॑ पु॒रस्ता॑- [ ]

#### Pada Paata

य॒ज्ञमु॒खमि॑ति॒ यज्ञ॑ - मुखम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति । या॑त॒यति॑ । व्यो॑मेति॒ वि - ओ॒म् । सप्त॑द॒श इति॑ सप्त - द॒शः । इति॑ । दक्षि॑ण॒तः । अ॒न्नम् । वै । व्यो॑मेति॒ वि - ओ॒म् । अ॒न्नम् । सप्त॑द॒श इति॑ सप्त - द॒शः । अ॒न्नम् । ए॒व । दक्षि॑ण॒तः । ध॑त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णेन । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । ध॒रुणः॑ । एक॒वि॒ंश इत्ये॑क-वि॒ंशः । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॑ति॒ष्ठेति॑ प्रति - स्था । वै । एक॒वि॒ंश इत्ये॑क - वि॒ंशः । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति - स्थि॒त्यै । भान्तः॑ । प॒ञ्चद॒श इति॑ पञ्च - द॒शः । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । ओजः॑ । वै । भान्तः॑ । ओजः॑ । प॒ञ्चद॒श इति॑ पञ्च - द॒शः । ओजः॑ । ए॒व । उ॒त्तर॑त इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । ध॑त्ते । तस्मा॑त् । उ॒त्तर॑तोऽभि॑प्रया॒यीत्यु॑त्तर॒तः - अ॒भि॒प्रया॒यी । ज॑यति॒ । प्रतू॑र्तिरिति॒ प्र - तू॒र्तिः । अ॒ष्टाद॒श इत्य॑ष्टा - द॒शः । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् ।



## TS 5.3.3.3

### TS 5.3.3.3

#### Samhita Paata

-दुपं दधाति द्वौ त्रिवृतावभिपूर्वं यज्ञमुखे वि यातयत्यभिर्वर्तः सविश्र इति दक्षिणतोऽन्नं वा  
अभिवर्तोऽन्नं सविश्रोऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद्-दक्षिणेनान्नमद्यते वर्चो द्वाविश्र इति पश्चाद्-  
यद्-विश्रतिर्द्वे तेन विराजौ यद् द्वे प्रतिष्ठा तेन विराजोरेवा-भिपूर्वमन्नाद्ये प्रतितिष्ठति तपो नवदुश  
इत्युत्तरं तस्मात् सव्यो - [ ]

#### Pada Paata

उपेति । दधाति । द्वौ । त्रिवृताविति त्रि - वृत्तौ । अभिपूर्वमित्यभि - पूर्वम् । यज्ञमुख इति  
यज्ञ - मुखे । वीति । यातयति । अभिवर्त इत्यभि - वर्तः । सविश्र इति स-विश्रः । इति  
। दक्षिणतः । अन्नम् । वै । अभिवर्त इत्यभि - वर्तः । अन्नम् । सविश्र इति स - विश्रः  
। अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । वर्चः ।  
द्वाविश्रः । इति । पश्चात् । यत् । विश्रतिः । द्वे इति । तेन । विराजाविति वि-राजौ । यत्  
। द्वे इति । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । तेन । विराजोरिति वि - राजोः । एव । अभिपूर्वमित्यभि  
- पूर्वम् । अन्नाद्य इत्यन्न - अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । तपोः । नवदुश इति नव - दुशः ।  
इति । उत्तरत इत्युत्तर-तरतः । तस्मात् । सव्यः ।

## TS 5.3.3.4

### TS 5.3.3.4

#### Samhita Paata

हस्तयोस्तपस्वितरो योनिश्चतुर्विंश इति पुरस्तादुप दधाति चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री गायत्री यज्ञमुखं  
यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्-वियातयति गर्भाः पञ्चविंश इति दक्षिणतोऽन्नं वै गर्भा अन्नं पञ्चविंशोन्नमेव  
दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेनान्नमद्यत् ओजस्त्रिणव इति पश्चादिमे वै लोकास्त्रिणव एष्वेव लोकेषु  
प्रतिष्ठति सभरणस्त्रयोविंश इत्यु - [ ]

#### Pada Paata

हस्तयोः । तपस्वितर इति तपस्वि - तरः । योनिः । चतुर्विंश इति चतुः - विंशः । इति  
। पुरस्तात् । उपेति । दधाति । चतुर्विंशत्यक्षरेति चतुर्विंशति - अक्षरा । गायत्री । गायत्री  
। यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति ।  
यातयति । गर्भाः । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । गर्भाः  
। अन्नम् । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् ।  
दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ओजः । त्रिणव इति त्रि - नवः । इति । पश्चात् । इमे । वै  
। लोकाः । त्रिणव इति त्रि - नवः । एषु । एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठति । सभरण  
इति सं - भरणः । त्रयोविंश इति त्रयः - विंशः । इति ।

**TS 5.3.3.5****TS 5.3.3.5****Samhita Paata**

-त्त॒र॒त॒स्त॒स्मा॑त् स॒व्यो ह॒स्त॑योः स॒म्भार्॑य॒त॒रः ऋ॒तु॑रेक॒त्रि॒श॒ इति॑ प॒र॒स्ता॒दुप॑ दधा॒ति वा॒ग्वै ऋ॒तु॑र्य॒ज्ञ॒मुखं॑  
 वा॒ग्य॑ज्ञ॒मुख॑मे॒व प॒र॒स्ता॒द्वि या॑तयति ब्र॒ह्म॑स्य॒ वि॒ष्टपं॑ चतु॒स्त्रि॒श॒ इति॑ दक्षि॒ण॒तोऽसौ॑ वा आ॒दि॒त्यो ब्र॒ह्म॑स्य॒  
 वि॒ष्टपं॑ ब्र॒ह्म॑वर्च॒समे॒व दक्षि॑ण॒तो ध॑त्ते तस्मा॒द् दक्षि॑णोऽर्द्धो ब्र॒ह्म॑वर्च॒सित॑रः प्र॒ति॒ष्ठा त्र॑य॒स्त्रि॒श॒ इति॑  
 प॒श्चात् प्र॑ति॒ष्ठित्यै॑ नाकः ष॒ट्त्रि॒श॒ इत्यु॑त्त॒रतः सु॒व॒र्गो वै ( ) लो॒को नाकः॑ सु॒व॒र्ग॑स्य॒ लो॒क॑स्य॒ सम॑ष्ट्यै  
 ॥श॒पेचि॑अल् खोर्वै fओर् अनु॒वाक॑म्आ॒शु - व्यो॑म - ध॒रु॒णो - भान्तः॑ - प्र॒तू॒र्तिर॑ - भि॒व॒र्तो - वर्च॑ -  
 स्त॒पो - यो॒नि - र्ग॒र्भा - ओजः॑ - स॒भं॑रणः - ऋ॒तु - ब्र॒ह्म॑स्य॒ - प्र॒ति॒ष्ठा - नाकः॑ - षोड॑श)

**Pada Paata**

उ॒त्त॒र॒त॒ इत्यु॑त् - त॒र॒तः । तस्मा॑त् । स॒व्यः । ह॒स्त॑योः । स॒म्भा॑र्य॒त॒र इति॑ संभा॒र्य - त॒रः । ऋ॒तुः  
 । ए॒क॒त्रि॒श॒ इत्ये॒क - त्रि॒शः । इति॑ । प॒र॒स्ता॑त् । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति । वाक् । वै । ऋ॒तुः ।  
 य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मिति॑ य॒ज्ञ - मु॒खम् । वाक् । य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मिति॑ य॒ज्ञ - मु॒खम् । ए॒व । प॒र॒स्ता॑त् । वी॒ति ।  
 या॒त॒य॒ति । ब्र॒ह्म॑स्य॒ । वि॒ष्टप॑म् । च॒तु॒स्त्रि॒श॒ इति॑ चतुः - त्रि॒शः । इति॑ । दक्षि॒ण॒तः । अ॒सौ  
 । वै । आ॒दि॒त्यः । ब्र॒ह्म॑स्य॒ । वि॒ष्टप॑म् । ब्र॒ह्म॑वर्च॒समिति॑ ब्र॒ह्म - वर्च॑सम् । ए॒व । दक्षि॑ण॒तः  
 । ध॑त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णः । अ॒र्द्धः । ब्र॒ह्म॑वर्च॒सित॑र इति॑ ब्र॒ह्म॑वर्च॒सि - त॒रः । प्र॒ति॒ष्ठेति॑  
 प्र॒ति - स्था । त्र॑य॒स्त्रि॒श॒ इति॑ त्रयः-त्रि॒शः । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॑ति॒ष्ठित्या॑ इति॑ प्र॒ति-स्थि॑त्यै ।  
 नाकः॑ । ष॒ट्त्रि॒श॒ इति॑ षट्-त्रि॒शः । इति॑ । उ॒त्त॒र॒त॒ इत्यु॑त्-त॒र॒तः । सु॒व॒र्ग इति॑ सु॒वः - गः ।  
 वै ( ) । लो॒कः । नाकः॑ । सु॒व॒र्ग॑स्येति॑ सु॒वः - ग॑स्य॒ । लो॒क॑स्य॒ । सम॑ष्ट्या॒ इति॑ सं - अ॒ष्ट्यै  
 ॥आ॒शु - व्यो॑म - ध॒रु॒णो - भान्तः॑ - प्र॒तू॒र्तिर॑ - भि॒व॒र्तो - वर्च॑ - स्त॒पो - यो॒नि - र्ग॒र्भा - ओजः॑ -

सुभरंणः - ऋतु - ब्रह्मस्य - प्रतिष्ठा - नाकः - षोडश)

## TS 5.3.4.1

### TS 5.3.4.1

#### Samhita Paata

अग्नेर्भा॒गोऽसीति॑ पुरस्ता॒दुप॑ दधाति य॒ज्ञमुखं॑ वा अ॒ग्निर्य॑ज्ञमुखं दीक्षा य॒ज्ञमुखं॑ ब्रह्म॑ य॒ज्ञमुखं॑ त्रिवृद्-  
य॒ज्ञमुखमे॒व पुरस्ता॒द्वि या॑तयति नृचक्ष॑सां भा॒गोऽसीति॑ दक्षिण॒तः शु॑श्रुवाऽसो॒ वै नृ॒चक्ष॑सोऽन्नं॑ धा॒ता  
जा॒तायै॒वास्मा॒ अन्न॑मपि दधाति तस्मा॑ज्जातोऽन्नम॑त्ति ज॒नित्र॑ः स्पृ॒तः सप्त॑दशः स्तोम॑ इत्या॒हाऽन्नं॑ वै  
ज॒नित्र॑ - [ ]

#### Pada Paata

अ॒ग्नेः । भा॒गः । अ॒सि॒ । इति॑ । पुरस्ता॑त् । उपेति॑ । द॒धा॒ति॒ । य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मि॒ति॑ य॒ज्ञ - मु॒ख॒म्  
। वै । अ॒ग्निः । य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मि॒ति॑ य॒ज्ञ-मु॒ख॒म् । दी॒क्षा । य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मि॒ति॑ य॒ज्ञ - मु॒ख॒म् । ब्रह्म॑ ।  
य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मि॒ति॑ य॒ज्ञ - मु॒ख॒म् । त्रि॒वृ॒दि॒ति॑ त्रि - वृत् । य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मि॒ति॑ य॒ज्ञ-मु॒ख॒म् । ए॒व । पुरस्ता॑त्  
। वी॒ति॑ । या॒त॒य॒ति॒ । नृ॒चक्ष॑सामि॒ति॑ नृ - चक्ष॑साम् । भा॒गः । अ॒सि॒ । इति॑ । द॒क्षि॒ण॒तः ।  
शु॑श्रुवाऽसः । वै । नृ॒चक्ष॑सु इति॑ नृ - चक्ष॑सः । अ॒न्नम् । धा॒ता । जा॒ताय॑ । ए॒व । अ॒स्मै  
। अ॒न्नम् । अ॒पी॒ति॑ । द॒धा॒ति॒ । तस्मा॑त् । जा॒तः । अ॒न्नम् । अ॒त्ति॒ । ज॒नि॒त्रम् । स्पृ॒तम् ।  
सप्त॑दश इति॑ सप्त - दशः । स्तोमः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । अ॒न्नम् । वै । ज॒नि॒त्रम् ।

## TS 5.3.4.2

### TS 5.3.4.2

#### Samhita Paata

-मन्त्रं सप्तदशोऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेना-न्नमद्यते मित्रस्य भागोऽसीति पश्चात् प्राणो वै मित्रोऽपानो वरुणः प्राणापानावेवास्मिन् दधाति दिवो वृष्टिर्वाताः स्पृता एकविंशः स्तोम इत्याह प्रतिष्ठा वा एकविंशः प्रतिष्ठित्या इन्द्रस्य भागोऽसीत्युत्तरत ओजो वा इन्द्र ओजो विष्णुरोजः क्षत्रमोजः पञ्चदश - [ ]

#### Pada Paata

अन्नम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । मित्रस्य । भागः । अस्मि । इति । पश्चात् । प्राण इति प्र - अनः । वै । मित्रः । अपान इत्यप - अनः । वरुणः । प्राणापानाविति प्राण - अपानौ । एव । अस्मिन् । दधाति । दिवः । वृष्टिः । वाताः । स्पृताः । एकविंश इत्येक - विंशः । स्तोमः । इति । आह । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । एकविंश इत्येक - विंशः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । इन्द्रस्य । भागः । अस्मि । इति । उत्तरत इत्युत्तर - तरतः । ओजः । वै । इन्द्रः । ओजः । विष्णुः । ओजः । क्षत्रम् । ओजः । पञ्चदश इति पञ्च - दशः ।

## TS 5.3.4.3

### TS 5.3.4.3

#### Samhita Paata

ओजं एवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरतोऽभिप्रयायी जयति वसूनां भागोऽसीति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं  
वै वसवो यज्ञमुखं रुद्रा यज्ञमुखं चतुर्विंशो यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वि यातयत्यादित्यानां भागोऽसीति  
दक्षिणतोऽन्नं वा आदित्या अन्नं मरुतोऽन्नं गर्भा अन्नं पञ्चविंशोऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद्  
दक्षिणेनाऽन्नमद्यते ऽदित्यै भागो - [ ]

#### Pada Paata

ओजः । एव । उत्तरत इत्युत् - ततः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः-  
अभिप्रयायी । जयति । वसूनाम् । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति ।  
यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । वै । वसवः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । रुद्राः । यज्ञमुखमिति  
यज्ञ - मुखम् । चतुर्विंश इति चतुः - विंशः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात्  
। वीति । यातयति । आदित्यानाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै ।  
आदित्याः । अन्नम् । मरुतः । अन्नम् । गर्भाः । अन्नम् । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः ।  
अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । अदित्यै । भागः ।

## TS 5.3.4.4

### TS 5.3.4.4

#### Samhita Paata

ऽसीति पश्चात् प्रतिष्ठा वा अदितिः प्रतिष्ठा पूषा प्रतिष्ठा त्रिणवः प्रतिष्ठित्यै देवस्य सवितुर्भागोऽसीत्युत्तरतो ब्रह्म वै देवः सविता ब्रह्म बृहस्पतिर्ब्रह्म चतुष्टोमो ब्रह्मवर्चसमेवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरोऽद्धो ब्रह्मवर्चसितरः सावित्रवती भवति प्रसूत्यै तस्माद् ब्राह्मणानामुदीची सनिः प्रसूता धर्त्रश्चतुष्टोम इति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं वै धर्त्रो - [ ]

#### Pada Paata

असि । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । अदितिः । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । पूषा । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । त्रिणव इति त्रि - नवः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । देवस्य । सवितुः । भागः । असि । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ब्रह्म । वै । देवः । सविता । ब्रह्म । बृहस्पतिः । ब्रह्म । चतुष्टोम इति चतुः - स्तोमः । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् । एव । उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तर इत्युत् - तरः । अद्धः । ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसि - तरः । सावित्रवतीति सावित्र - वती । भवति । प्रसूत्या इति प्र - सूत्यै । तस्मात् । ब्राह्मणानाम् । उदीची । सनिः । प्रसूतेति प्र - सूता । धर्त्रः । चतुष्टोम इति चतुः - स्तोमः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वै । धर्त्रः ।

## TS 5.3.4.5

### TS 5.3.4.5

#### Samhita Paata

य॑ज्ञ॒मुखं च॑तु॒ष्टो॒मो य॑ज्ञ॒मुखमे॒व पु॒रस्ता॒द्वि या॑तय॒ति या॒वा॒नां भा॒गोऽसी॑ति॒ दक्षि॑ण॒तो मा॒सा वै या॒वा  
अ॒र्धमा॒सा अ॒या॒वा-स्तस्मा॑द्-दक्षि॒णावृ॑तो॒ मा॒सा अ॒न्नं वै या॒वा अ॒न्नं प्र॒जा अ॒न्नमे॒व दक्षि॑ण॒तो ध॑त्ते  
तस्मा॑द् दक्षि॒णेना-न्न॑म॒द्यत ऋ॒भूणां भा॒गोऽसी॑ति॒ प॒श्चात् प्र॑ति॒ष्ठित्यै॑ वि॒वर्तो॑ ऽष्टा॒चत्वारि॒॑श इत्यु॑त्त॒रतो॑ऽनयो॒र्लोकयोः॑  
स॒वीर्य॑त्वाय॒ तस्मा॑दि॒मौ लो॒कौ स॒माव॑द्-वी॒र्यौ - [ ]

#### Pada Paata

य॒ज्ञ॒मुखमि॑ति॒ यज्ञ॑ - मुखम् । च॒तु॒ष्टो॒म इति॑ चतुः - स्तोमः । य॒ज्ञ॒मुखमि॑ति॒ यज्ञ॑ - मुखम् ।  
ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति॑ । या॒तय॑ति । या॒वा॒नाम् । भा॒गः । अ॒सि॒ । इति॑ । दक्षि॑ण॒तः ।  
मा॒साः । वै । या॒वाः । अ॒र्धमा॒सा इत्य॑र्ध - मा॒साः । अ॒या॒वाः । तस्मा॑त् । दक्षि॑णावृ॒त  
इति॑ दक्षि॑णा - आवृ॒तः । मा॒साः । अ॒न्नम् । वै । या॒वाः । अ॒न्नम् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः ।  
अ॒न्नम् । ए॒व । दक्षि॑ण॒तः । ध॑त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णेन । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । ऋ॒भूणाम् ।  
भा॒गः । अ॒सि॒ । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॑ति॒ष्ठित्या॑ इति॒ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । वि॒वर्त॑ इति॒ वि - वर्तः॑  
। अ॒ष्टाच॑त्वारि॒श इत्य॑ष्टा-च॒त्वारि॒शः । इति॑ । उ॒त्तर॑त् इत्यु॑त्-त॒रतः॑ । अ॒नयोः॑ । लो॒कयोः॑  
। स॒वीर्य॑त्वायेति॒ सवी॑र्य - त्वाय॑ । तस्मा॑त् । इ॒मौ । लो॒कौ । स॒माव॑द्दी॒र्यावि॑ति॒ समा॑वत् - वी॒र्यौ ।



## TS 5.3.4.6

### TS 5.3.4.6

#### Samhita Paata

यस्य मुख्यवतीः पुरस्तादुपधीयन्ते मुख्य एव भवत्याऽस्य मुख्यो जायते यस्या-न्नवती - दक्षिणतो-  
ऽत्यन्तमाऽस्यौन्नादो जायते यस्य प्रतिष्ठावतीः पश्चात् प्रत्येव तिष्ठति यस्यौजस्वतीरुत्तरत ओजस्व्येव  
भवत्याऽस्यौजस्वी जायते ऽर्को वा एष यदग्निस्तस्यैतदेव स्तोत्रमेतच्छ्रं यदेषा विधा - [ ]

#### Pada Paata

यस्य । मुख्यवतीरिति मुख्य - वतीः । पुरस्तात् । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । मुख्यः  
। एव । भवति । एति । अस्य । मुख्यः । जायते । यस्य । अन्नवतीरित्यन्न - वतीः ।  
दक्षिणतः । अर्कः । अन्नम् । एति । अस्य । अन्नाद इत्यन्न - अदः । जायते । यस्य ।  
प्रतिष्ठावतीरिति प्रतिष्ठा - वतीः । पश्चात् । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यस्य । ओजस्वतीः ।  
उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजस्वी । एव । भवति । एति । अस्य । ओजस्वी । जायते ।  
अर्कः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । एतत् । एव । स्तोत्रम् । एतत् । शस्त्रम् ।  
यत् । एषा । विधेति वि - धा ।

## TS 5.3.4.7

### TS 5.3.4.7

#### Samhita Paata

विधीयतेऽर्क एव तदुक्त्यमनु वि धीयते ऽत्यन्तमाऽस्यान्नादो जायते यस्यैषा विधा विधीयते य उ चैनामेवं वेद सृष्टीरुप दधाति यथासृष्टमेवाव रुन्धे न वा इदं दिवा न नक्तमासीदव्यावृत्तं ते देवा एता व्युष्टीरपश्यन् ता उपादधत् ततो वा इदं ( ) व्यौच्छद्-यस्यैता उपधीयन्ते व्येवास्मा उच्छ्रित्यथो तम एवापहते ॥शपेचिअल् खोर्वे fओर् अनुवाकम्(अग्ने - नृचक्षसां - जनित्रं - मित्र - स्येन्द्रस्य - वसूना - मादित्याना - मर्दित्यै - देवस्य सवितुः - सावित्रवती - धर्त्रो - यावाना-मृभूणां - विवर्त - श्वतुर्दश)

### Pada Paata

विधीयत् इति वि - धीयते । अर्के । एव । तत् । अर्क्यम् । अनु । वीति । धीयते । अत्ति । अन्नम् । एति । अस्य । अन्नाद इत्यन्न - अदः । जायते । यस्य । एषा । विधेति वि - धा । विधीयत् इति वि - धीयते । यः । उ । च । एनाम् । एवम् । वेद । सृष्टीः । उपेति । दधाति । यथासृष्टमिति यथा - सृष्टम् । एव । अवेति । रुन्धे । न । वै । इदम् । दिवा । न । नक्तम् । आसीत् । अव्यावृत्तमित्यवि - आवृत्तम् । ते । देवाः । एताः । व्युष्टीरिति वि - उष्टीः । अपश्यन् । ताः । उपेति । अदधत् । ततः । वै । इदम् ( ) । वीति । औच्छत् । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । वीति । एव । अस्मै । उच्छ्रति । अथो इति । तमः । एव । अपेति । हते ॥(अग्ने - नृचक्षसां - जनित्रं - मित्र - स्येन्द्रस्य - वसूना - मादित्याना - मर्दित्यै - देवस्य सवितुः - सावित्रवती - धर्त्रो - यावाना-मृभूणां - विवर्त - श्वतुर्दश)

**TS 5.3.5.1****TS 5.3.5.1****Samhita Paata**

अ॒ग्रे जा॒तान् प्रणु॑दा नः स॒पत्ना॒निति॑ पु॒रस्ता॒दुप॑ दधाति जा॒ताने॒व भ्रातृ॑व्यान् प्रणु॑दते स॒हसा॑ जा॒तानिति॑  
 प॒श्चाज्ज॑नि॒ष्यमा॑णाने॒व प्रति॑ नुदते चतुश्चत्वारि॒ंशः स्तोम॑ इति॑ दक्षिणतो ब्रह्मवर्चस॑ वै चतुश्चत्वारि॒ंशो  
 ब्रह्मवर्च॑समे॒व दक्षि॑णतो धत्ते तस्मा॒द् दक्षि॑णोऽर्द्धो ब्रह्मवर्च॑सित॑रः षोड॒शः स्तोम॑ इत्यु॒त्तर॑त ओजो  
 वै षोड॒श ओज॑ ए॒वोत्तर॑तो धत्ते तस्मा॑ - [ ]

**Pada Paata**

अ॒ग्रे । जा॒तान् । प्रेति॑ । नु॒दु । नः । स॒पत्नान् । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । उपेति॑ । द॒धाति॑  
 । जा॒तान् । ए॒व । भ्रातृ॑व्यान् । प्रेति॑ । नु॒दुते॑ । स॒हसा॑ । जा॒तान् । इति॑ । प॒श्चात् ।  
 ज॒नि॒ष्यमा॑णान् । ए॒व । प्रतीति॑ । नु॒दुते॑ । च॒तुश्चत्वारि॑ंश इति॑ चतुः - च॒त्वारि॑ंशः । स्तोमः॑  
 । इति॑ । द॒क्षिण॑तः । ब्रह्मवर्च॑समिति॑ ब्रह्म - वर्च॑सम् । वै । च॒तुश्चत्वारि॑ंश इति॑ चतुः -  
 च॒त्वारि॑ंशः । ब्रह्मवर्च॑समिति॑ ब्रह्म - वर्च॑सम् । ए॒व । द॒क्षिण॑तः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णः  
 । अ॒र्द्धः । ब्रह्मवर्च॑सित॑र इति॑ ब्रह्मवर्च॑सि - त॒रः । षोड॒शः । स्तोमः॑ । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त्  
 - त॒रतः॑ । ओजः॑ । वै । षोड॒शः । ओजः॑ । ए॒व । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त् - त॒रतः॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् ।

## TS 5.3.5.2

### TS 5.3.5.2

#### Samhita Paata

दुत्तरतोऽभिप्रयायी जयति वज्रो वै चतुश्चत्वारिंशो वज्रः षोडशो यदेते इष्टके उपदधाति जाताश्चैव  
जनिष्यमाणाश्च भ्रातृव्यान् प्रणुद्य वज्रमनु प्रहरति स्तृत्यै पुरीषवतीं मद्ध्य उपदधाति पुरीषं वै  
मद्ध्यमात्मनः सात्मानमेवाग्निं चिनुते सात्माऽमुष्मिन् लोके भवति य एवं वेदैता वा असपत्ना  
नामेष्टका यस्यैता उपधीयन्ते - [ ]

#### Pada Paata

उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः - अभिप्रयायी । जयति । वज्रः । वै । चतुश्चत्वारिंश इति चतुः-  
चत्वारिंशः । वज्रः । षोडशः । यत् । एते इति । इष्टके इति । उपदधातीत्युप - दधाति  
। जातान् । च । एव । जनिष्यमानान् । च । भ्रातृव्यान् । प्रणुद्येति प्र-नुद्य । वज्रम् ।  
अनु । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । पुरीषवतीमिति पुरीष-वतीम् । मद्ध्यै । उपेति । दधाति  
। पुरीषम् । वै । मद्ध्यम् । आत्मनः । सात्मानमिति स - आत्मानम् । एव । अग्निम्  
। चिनुते । सात्मेति स - आत्मा । अमुष्मिन् । लोके । भवति । यः । एवम् । वेदं  
। एताः । वै । असपत्नाः । नाम । इष्टकाः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते ।

**TS 5.3.5.3****TS 5.3.5.3****Samhita Paata**

नास्यं स॒पत्नो॑ भवति प॒शुर्वा ए॒ष यद॒ग्निर्वि॒राजं॑ उ॒त्त॒मायां॑ चि॒त्यामु॒पं द॒धाति॑ वि॒राजं॑ मे॒वोत्त॒मां प॒शुषु॑  
 द॒धाति॑ तस्मा॑त् प॒शुमा॑नु॒त्त॒मां वाचं॑ वदति द॒शद॒शोपं॑ द॒धाति॑ स॒वीर्य॑त्वा॒याऽक्ष॑ण॒योपं॑ द॒धाति॑ तस्मा॑दक्ष॒ण॒या  
 प॒शवो॑ऽङ्गानि॑ प्रह॑रन्ति॒ प्रति॑ष्ठित्यै॒ यानि॑ वै छन्दा॑श्सि सु॒व॒र्ग्या॑ण्यासन् तैर्दे॒वाः सु॒व॒र्गं लो॒कमा॑यन्  
 तेन॑र॒षयो॑ - [ ]

**Pada Paata**

न । अ॒स्य । स॒पत्नः॑ । भ॒वति॑ । प॒शुः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । वि॒राज॑ इति॒ वि - राजः॑  
 । उ॒त्त॒माया॑मित्यु॒त् - त॒माया॑म् । चि॒त्याम् । उपेति॑ । द॒धाति॑ । वि॒राज॑मिति॒ वि - राज॑म् । ए॒व ।  
 उ॒त्त॒मामि॑त्यु॒त् - त॒माम् । प॒शुषु॑ । द॒धाति॑ । तस्मा॑त् । प॒शुमा॑निति॒ पशु॑ - मान् । उ॒त्त॒मामि॑त्यु॒त्  
 - त॒माम् । वाच॑म् । व॒दति॑ । द॒शद॒शोपि॑ द॒श - द॒श । उपेति॑ । द॒धाति॑ । स॒वीर्य॑त्वायेति॒  
 स॒वीर्य॑-त्वाये॒ । अ॒क्ष॒ण॒या । उपेति॑ । द॒धाति॑ । तस्मा॑त् । अ॒क्ष॒ण॒या । प॒शवः॑ । अ॒ङ्गानि॑ । प्रेति॑  
 । ह॒रन्ति॑ । प्र॒ति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्र॒ति - स्थि॑त्यै । यानि॑ । वै । छन्दा॑श्सि । सु॒व॒र्ग्या॑णीति॒ सुवः॑ -  
 ग्या॑नि । आस॑न् । तैः । दे॒वाः । सु॒व॒र्गमि॑ति॒ सुवः॑ - गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । तेन॑ । ऋष॑यः ।

## TS 5.3.5.4

### TS 5.3.5.4

#### Samhita Paata

ऽश्राम्यन् ते तपोऽतप्यन्त तानि तपसाऽपश्यन् तेभ्य एता इष्टका निरमिमतेवृच्छन्दो वरिवृच्छन्द इति  
 ता उपादधत् ताभिर्वै ते सुवर्गलोकमायन् यदेता इष्टका उपदधाति यान्येव छन्दांसि सुवर्ग्याणि  
 तैरेव यजमानः सुवर्गलोकमेति यज्ञेन वै प्रजापतिः प्रजा असृजत् ताः स्तोमं भागैरेवाऽसृजत् यथ  
 - [ ]

#### Pada Paata

अश्राम्यन् । ते । तपः । अतप्यन्त । तानि । तपसा । अपश्यन् । तेभ्यः । एताः ।  
 इष्टकाः । निरिति । अमिमत् । एवं । छन्दः । वरिवः । छन्दः । इति । ताः । उपेति  
 । अदधत् । ताभिः । वै । ते । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । आयन् । यत् । एताः  
 । इष्टकाः । उपदधातीत्युप - दधाति । यानि । एव । छन्दांसि । सुवर्ग्याणीति सुवः-ग्यानि  
 । तैः । एव । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । एति । यज्ञेन । वै ।  
 प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजा इति प्र - जाः । असृजत् । ताः । स्तोमं भागैरिति स्तोमं -  
 भागैः । एव । असृजत् । यत् ।

## TS 5.3.5.5

### TS 5.3.5.5

#### Samhita Paata

स्तोमं भागा उप॒दधा॑ति प्र॒जा ए॒व तद्-यज॑मानः सृज॒ते बृ॒हस्प॑ति॒र्वा ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑ तेजः॒ सम॑भर॒द्यथ॑  
स्तोमं॑भागा॒ यथ॑ स्तोमं॑भागा उप॒दधा॑ति स॒तेज॑समे॒वाग्निं॑ चि॒नुते॑ बृ॒हस्प॑ति॒र्वा ए॒तां य॒ज्ञस्य॑ प्र॒तिष्ठा॑मं॒पश्य॑द्यथ॑  
स्तोमं॑भागा॒ यथ॑ स्तोमं॑भागा उप॒दधा॑ति य॒ज्ञस्य॑ प्र॒तिष्ठि॑त्यै स॒प्तस॒प्तोप॑ दधाति स॒वीर्य॑त्वाय॑ ति॒स्रो म॒द्ध्ये॑  
प्र॒तिष्ठि॑त्यै ॥

#### Pada Paata

स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं॑ - भा॒गाः । उप॒दधा॑तीत्यु॒प - दधा॑ति । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । ए॒व । तत्  
। यज॑मानः । सृज॒ते । बृ॒हस्प॑तिः । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञस्य॑ । तेजः॒ । स॒मिति॑ । अ॒भर॑त् । यत्  
। स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं॑ - भा॒गाः । यत् । स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं॑ - भा॒गाः । उप॒दधा॑तीत्यु॒प  
- दधा॑ति । स॒तेज॑स॒मिति॑ स - तेज॑सम् । ए॒व । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । बृ॒हस्प॑तिः । वै । ए॒ताम्  
। य॒ज्ञस्य॑ । प्र॒तिष्ठा॑मिति॑ प्र॒ति - स्था॑म् । अ॒पश्य॑त् । यत् । स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं॑ - भा॒गाः  
। यत् । स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं॑ - भा॒गाः । उप॒दधा॑तीत्यु॒प - दधा॑ति । य॒ज्ञस्य॑ । प्र॒तिष्ठि॑त्या  
इति॑ प्र॒ति-स्थि॑त्यै । स॒प्तस॒प्तोप॑ति॑ स॒प्त - स॒प्त । उपे॑ति । द॒धाति॑ । स॒वीर्य॑त्वायेति॑ स॒वीर्य॑ - त्वाय॑  
। ति॒स्रः । म॒द्ध्ये॑ । प्र॒तिष्ठि॑त्या॒ इति॑ प्र॒ति - स्थि॑त्यै ॥

## TS 5.3.6.1

### TS 5.3.6.1

#### Samhita Paata

रु॒श्मिरि॒त्ये॒वा ऽऽदि॒त्यम॑सृ॒जत् प्रे॒तिरि॒ति ध॑र्म॒मन्वि॑तिरि॒ति दि॒वः॑ सु॒धिरि॒त्यन्त॑रि॒क्षं प्र॒तिधि॑रि॒ति पृ॒थि॒वीं वि॑ष्ट॒म्भ इति॑ वृ॒ष्टिं प्र॒वेत्य॑ह॒रनु॑वेति॒ रात्रि॑मु॒शिगि॑ति॒ वसू॑न् प्र॒केत॑ इति॒ रु॒द्रान्त् सु॑दी॒तिरि॒त्यादि॒त्यानो॑ज॒ इति॑ पि॒तृः॑स्तन्तु॒रिति॑ प्र॒जाः पृ॑तना॒षाडि॑ति॒ पशू॑न् रे॒वदि॒त्यो-ष॑धीरभि॒जिद॑सि यु॒क्तग्रा॒वे - [ ]

#### Pada Paata

रु॒श्मिः । इति॑ । ए॒व । आ॒दि॒त्यम् । अ॒सृ॒जत् । प्रे॒तिरि॒ति प्र - इति॑ः । इति॑ । ध॑र्मम् । अ॒न्वि॑तिरि॒त्यनु॑ - इति॑ः । इति॑ । दि॒वम् । सु॒न्धिरि॒ति सं - धिः । इति॑ । अ॒न्त॑रि॒क्षम् । प्र॒तिधि॑रि॒ति प्र॒ति - धिः । इति॑ । पृ॒थि॒वीम् । वि॒ष्ट॒म्भं इति॑ वि - स्त॒म्भः । इति॑ । वृ॒ष्टिम् । प्र॒वेति॑ प्र - वा । इति॑ । अ॒हः । अ॒नु॒वेत्य॑नु॒वा । इति॑ । रा॒त्रिम् । उ॒शिक् । इति॑ । वसू॑न् । प्र॒केत॑ इति॑ प्र - के॒तः । इति॑ । रु॒द्रान् । सु॑दी॒तिरि॒ति सु॒दी॒तिः । इति॑ । आ॒दि॒त्यान् । ओ॒जः । इति॑ । पि॒तृन् । तन्तुः॑ । इति॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । पृ॑तना॒षाट् । इति॑ । प॒शून् । रे॒वत् । इति॑ । ओष॑धीः । अ॒भि॒जिदि॒त्यंभि - जि॒त् । अ॒सि । यु॒क्तग्रा॒वेति॑ यु॒क्त - ग्रा॒वा ।

## TS 5.3.6.2

### TS 5.3.6.2

#### Samhita Paata



-न्द्राय॑ त्वेन्द्रं॑ जिन्वेत्येव॑ दक्षिणतो॑ वज्रं॑ पर्यौहदुभिजित्यै॑ ताः प्रजा॑ अपंप्राणा॑ असृजत्॑ तास्वधिपतिरसीत्येव॑ प्राणमदधा-द्यन्तेत्यपानः॑ सःसर्प॑ इति॑ चक्षुर्वयोधा॑ इति॑ श्रोत्रं॑ ताः प्रजाः॑ प्राणतीरपानतीः॑ पश्यन्तीः॑ शृण्वतीर्न॑ मिथुनी॑ अभवन्॑ तासु॑ त्रिवृदसीत्येव॑ मिथुनमदधात्॑ ताः प्रजा॑ मिथुनी - [ ]

### Pada Paata

इन्द्राय॑ । त्वा॑ । इन्द्रम्॑ । जिन्व॑ । इति॑ । एव॑ । दक्षिणतः॑ । वज्रम्॑ । परीति॑ । औहत्॑ ।  
 । अभिजित्या॑ इत्यभि - जित्यै॑ । ताः॑ । प्रजा॑ इति॑ प्र - जाः॑ । अपंप्राणा॑ इत्यप - प्राणाः॑ ।  
 असृजत्॑ । तासु॑ । अधिपतिरित्यधि-पतिः॑ । असि॑ । इति॑ । एव॑ । प्राणमिति॑ प्र-अनम्॑ ।  
 अदधात्॑ । यन्ता॑ । इति॑ । अपानमित्यप - अनम्॑ । सःसर्प॑ इति॑ सं - सर्पः॑ । इति॑ । चक्षुः॑ ।  
 । वयोधा॑ इति॑ वयः - धाः॑ । इति॑ । श्रोत्रम्॑ । ताः॑ । प्रजा॑ इति॑ प्र - जाः॑ । प्राणतीरिति॑ प्र -  
 अनतीः॑ । अपानतीरित्यप - अनतीः॑ । पश्यन्तीः॑ । शृण्वतीः॑ । न॑ । मिथुनी॑ । अभवन्॑ ।  
 तासु॑ । त्रिवृदिति॑ त्रि - वृत् । असि॑ । इति॑ । एव॑ । मिथुनम्॑ । अदधात्॑ । ताः॑ । प्रजा॑ इति॑  
 प्र-जाः॑ । मिथुनी॑ ।

## TS 5.3.6.3

### TS 5.3.6.3

#### Samhita Paata

भवन्तीर्न॑ प्राजायन्त॑ ताः सःरोहोऽसि॑ नीरोहोऽसीत्येव॑ प्राऽजनयत्॑ ताः प्रजाः॑ प्रजाता॑ न प्रत्यतिष्ठन्॑  
 ता वसुकोऽसि॑ वेषश्रिरसि॑ वस्यष्टिरसीत्येवैषु॑ लोकेषु॑ प्रत्यस्थापयद्यदाह॑ वसुकोऽसि॑ वेषश्रिरसि॑

वस्यंष्टि॒रसीति॑ प्र॒जा ए॒व प्रजा॑ता ए॒षु लो॒केषु॑ प्र॒तिष्ठा॑पयति सा॒त्माऽन्तरि॑क्षम् ( ) रो॒हति॑ स॒प्राणो॑ऽमुष्मिन्  
लो॒के प्र॒ति तिष्ठ॑त्यव्य॒र्धुकः॑ प्रा॒णापा॑नाभ्यां भवति॒ य ए॒व वेद॑ ॥

### Pada Paata

भव॑न्तीः । न । प्रेति॑ । अ॒जा॒यन्त॑ । ताः । स॒रो॒ह इति॑ सं - रो॒हः । अ॒सि । नी॒रो॒ह इति॑  
निः - रो॒हः । अ॒सि । इति॑ । ए॒व । प्रेति॑ । अ॒ज॒न॒यत् । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः ।  
प्रजा॑ता इति॑ प्र-जा॒ताः । न । प्र॒तीति॑ । अ॒तिष्ठ॑न् । ताः । व॒सुकः॑ । अ॒सि । वेष॑श्चिरिति॑  
वेष॑श्चिः । अ॒सि । वस्य॑ष्टिः । अ॒सि । इति॑ । ए॒व । ए॒षु । लो॒केषु॑ । प्र॒तीति॑ । अ॒स्था॒पय॑त्  
। यत् । आह॑ । व॒सुकः॑ । अ॒सि । वेष॑श्चिरिति॑ वेष॑ - चिः । अ॒सि । वस्य॑ष्टिः । अ॒सि ।  
इति॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । ए॒व । प्रजा॑ता इति॑ प्र - जा॒ताः । ए॒षु । लो॒केषु॑ । प्र॒तीति॑ ।  
स्था॒पय॑ति । सा॒त्मेति॑ स - आ॒त्मा । अ॒न्तरि॑क्षम् ( ) । रो॒हति॑ । स॒प्राण॑ इति॑ स - प्रा॒णः ।  
अ॒मुष्मिन् । लो॒के । प्र॒तीति॑ । तिष्ठ॑ति । अव्य॑र्धुक॒ इत्यवि॑ - अ॒र्धुकः॑ । प्रा॒णापा॑नाभ्यामिति॑  
प्राण॑ - अ॒पा॒नाभ्या॑म् । भ॒वति॑ । यः । ए॒वम् । वेद॑ ॥

## TS 5.3.7.1

### TS 5.3.7.1

#### Samhita Paata

ना॒क॒स॒द्भिर्वै॑ दे॒वाः सु॒व॒र्गं लो॒कमा॑यन् तन्ना॑क॒सदो॑ ना॒क॒स॒त्त्वं यन्ना॑क॒सद॑ उप॒दधा॑ति ना॒क॒स॒द्भिरे॒व  
तद्-य॑ज॒मानः॑ सु॒व॒र्गं लो॒कमे॑ति सु॒व॒र्गो वै लो॒को ना॒को यस्यै॑ता उप॒धी॑यन्ते नास्मा॒ अकं॑ भवति  
यज॑मानायत॒नं वै ना॑क॒सदो॑ यन्ना॑क॒सद॑ उप॒दधा॑त्या॒यत॑नमे॒व तद्-य॑ज॒मानः॑ कुरु॒ते पृ॒ष्ठानां॑ वा ए॒तत्

तेजः संभृतं यन्नाकसदो यन्नाकसद - [ ]

### Pada Paata

नाकसद्भिरिति नाकसत् - भिः । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन्न  
। तत् । नाकसदामिति नाक - सदाम् । नाकसत्त्वमिति नाकसत् - त्वम् । यत् । नाकसद्  
इति नाक - सदः । उपदधातीत्युप - दधाति । नाकसद्भिरिति नाकसत् - भिः । एव । तत् ।  
यजमानः । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । एति । सुवर्ग इति सुवः-गः । वै । लोकः ।  
नाकः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । न । अस्मै । अकम् । भवति ।  
यजमानायतनमिति यजमान - आयतनम् । वै । नाकसद् इति नाक - सदः । यत् । नाकसद्  
इति नाक - सदः । उपदधातीत्युप - दधाति । आयतनमित्या - यतनम् । एव । तत् ।  
यजमानः । कुरुते । पृष्ठानाम् । वै । एतत् । तेजः । संभृतमिति सं - भृतम् । यत् ।  
नाकसद् इति नाक - सदः । यत् । नाकसद् इति नाक - सदः ।

## TS 5.3.7.2

### TS 5.3.7.2

#### Samhita Paata

उपदधाति पृष्ठानामेव तेजोऽव रुन्धे पञ्चचोडा उप दधात्यप्सरस एवैनमेता भूता अमुष्मिन् लोक  
उप शोरेऽथो तनूपानीरेवैता यजमानस्य यं द्विष्यात् तमुपदधेद्व्यायेदेताभ्यं एवैनं देवताभ्य आ वृश्चति  
ताजगार्तिमाच्छत्युत्तरा नाकसद्भ्य उपदधाति यथा जायामानीय गृहेषु निषादयति तादृगेव तत् - [ ]

**Pada Paata**

उ॒प॒द॒धा॒ती॒त्यु॒प - द॒धा॒ति । पृ॒ष्ठाना॑म् । ए॒व । ते॒जः । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे । प॒ञ्च॒चो॒डा इति॑ पञ्च  
 - चो॒डाः । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । अ॒प्स॒रसः॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । ए॒ताः । भू॒ताः । अ॒मुष्मि॑न् ।  
 लो॒के । उ॒पे॒ति । शे॒रे । अथो॒ इति॑ । त॒नू॒पा॒नी॒रिति॑ तनू - पा॒नीः । ए॒व । ए॒ताः । य॒ज॑मानस्य  
 । यम् । द्वि॒ष्यात् । तम् । उ॒प॒द॒ध॒दि॒त्यु॒प - द॒ध॑त् । ध्या॒येत् । ए॒ता॒भ्यः । ए॒व । ए॒न॒म् ।  
 दे॒वता॑भ्यः । ए॒ति । वृ॒श्च॒ति । ता॒जक् । आ॒र्ति॑म् । ए॒ति । ऋ॒च्छ॒ति । उ॒त्तरा॑ इत्युत् - त॒राः  
 । ना॒क॒स॒द्भ्य॑ इति॑ ना॒क॒स॒त्-भ्यः॑ । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । यथा॑ । जा॒याम् । आ॒नी॒ये॒त्या॑ - नी॒य  
 । गृ॒हेषु॑ । नि॒षा॒द॒य॒तीति॑ नि - सा॒द॒य॑ति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् ।

**TS 5.3.7.3****TS 5.3.7.3****Samhita Paata**

प॒श्चात् प्रा॒ची॑मु॒त्त॒मा॒मुप॑ द॒धा॒ति तस्मा॑त् प॒श्चात् प्रा॒ची॑ प॒त्यन्वा॑स्ते स्वयमा॒तृ॒ण्णां च॑ वि॒कृ॒र्णी चो॒त्त॒मे  
 उ॒प॑ द॒धा॒ति प्रा॒णो वै स्वय॑मा॒तृ॒ण्णाऽऽयु॑र्वि॒कृ॒र्णी प्रा॒णं चै॒वाऽऽयु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ ध॑त्ते तस्मा॑त्  
 प्रा॒णश्चाऽऽयु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ नान्या॑मु॒त्तरा॑मिष्ट॒का॒मुप॑ द॒द्ध्या॒द्-यद॑न्यामु॒त्तरा॑-मिष्ट॒का॒-मुप॑द॒द्ध्यात् प॑शूनां  
 - [ ]

**Pada Paata**

प॒श्चात् । प्रा॒ची॑म् । उ॒त्त॒मा॒मित्यु॑त् - त॒माम् । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । तस्मा॑त् । प॒श्चात् । प्रा॒ची॑

। पत्नी॑ । अन्विति॑ । आ॒स्ते । स्वय॑मा॒तृ॒ण्णामिति॑ स्वयं - आ॒तृ॒ण्णाम् । च॒ । वि॒क॒र्णीमिति॑  
वि - क॒र्णीम् । च॒ । उ॒त्त॒मे इत्यु॑त् - त॒मे । उपेति॑ । दु॒धा॒ति । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । वै  
। स्वय॑मा॒तृ॒ण्णेति॑ स्वयं - आ॒तृ॒ण्णा । आयुः॑ । वि॒क॒र्णीति॑ वि - क॒र्णी । प्रा॒णमिति॑ प्र - अ॒नम्  
। च॒ । ए॒व । आयुः॑ । च॒ । प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र - अ॒नाना॑म् । उ॒त्त॒मावित्यु॑त् - त॒मौ । ध॒त्ते  
। तस्मा॑त् । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । च॒ । आयुः॑ । च॒ । प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र - अ॒नाना॑म् ।  
उ॒त्त॒मावित्यु॑त् - त॒मौ । न । अ॒न्याम् । उ॒त्तरा॑मित्युत् - त॒राम् । इष्ट॑काम् । उपेति॑ । दु॒द्ध्यात्  
। यत् । अ॒न्याम् । उ॒त्तरा॑मित्युत् - त॒राम् । इष्ट॑काम् । उ॒प॒दु॒द्ध्यादित्यु॑प - दु॒द्ध्यात् । प॒शूनाम् ।

## TS 5.3.7.4

### TS 5.3.7.4

#### Samhita Paata

च॒ यज॑मानस्य च प्रा॒णं चाऽऽ\*यु॒श्चापि॑ द॒द्ध्यात् तस्मा॑न्ना-न्योत्त॒रेष्ट॑कोप॒धेया॑ स्वयमा॒तृ॒ण्णामुप॑ दधात्य॒सौ  
वै स्वय॑मा॒तृ॒ण्णा-ऽमूमे॒वोप॑ ध॒त्ते ऽश्च॑मुप॑ घ्रापयति प्रा॒णमे॒वास्या॑ दधात्यथो॑ प्राजाप॒त्यो वा अश्वः॑  
प्रजाप॑तिनै॒वाग्निं॑ चि॒नुते॑ स्वयमा॒तृ॒ण्णा भ॑वति प्रा॒णाना॑मु॒ध्मृष्ट्या॑ अथो॑ सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्याऽनु॑ख्यात्या  
ए॒षा वै ( ) दे॒वानां॑ वि॒क्रा॑न्तिर्यद्-वि॒क॒र्णी यद्-वि॒क॒र्णीमु॑प॒दधा॑ति दे॒वाना॑मे॒व वि॒क्रा॑न्तिमनु॑ वि॒क्रम॑त  
उत्तर॑त् उप॒दधा॑ति तस्मा॑दुत्तर॑त् उप॒चारोऽग्नि॑ वा॒युमती॑ भवति॑ समि॒द्ध्यै ॥

#### Pada Paata

च॒ । यज॑मानस्य । च॒ । प्रा॒णमिति॑ प्र - अ॒नम् । च॒ । आयुः॑ । च॒ । अपीति॑ । दु॒द्ध्यात् ।

तस्मात् । न । अन्या । उत्तरेत्युत्-तरा । इष्टका । उपधेयेत्युप - धेया । स्वयमातृणामिति  
 स्वयं - आतृणाम् । उपेति । दुधाति । असौ । वै । स्वयमातृणोति स्वयं - आतृणा ।  
 अमूम् । एव । उपेति । धत्ते । अश्वम् । उपेति । घ्रापयति । प्राणमिति प्र - अनम् ।  
 एव । अस्याम् । दुधाति । अथो इति । प्राजापत्य इति प्राजा - पत्यः । वै । अश्वः ।  
 प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । स्वयमातृणोति स्वयं - आतृणा ।  
 भवति । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उथ्सृष्ट्या इत्युत् - सृष्ट्यै । अथो इति । सुवर्गस्येति  
 सुवः - गस्यं । लोकस्यं । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै । एषा । वै ( ) । देवानाम् ।  
 विक्रान्तिरिति वि - क्रान्तिः । यत् । विकर्णीति वि - कर्णी । यत् । विकर्णीमिति वि -  
 कर्णीम् । उपदधातीत्युप - दधाति । देवानाम् । एव । विक्रान्तिमिति वि- क्रान्तिम् । अनु  
 । वीति । क्रमते । उत्तरत इत्युत् - तरतः । उपेति । दुधाति । तस्मात् । उत्तरत उपचार  
 इत्युत्तरतः - उपचारः । अग्निः । वायुमतीति वायु - मती । भवति । समिद्ध्या इति सं - इद्ध्यै ॥

## TS 5.3.8.1

### TS 5.3.8.1

#### Samhita Paata

छन्दास्युप दधाति पशवो वै छन्दासि पशून्नेवाव रुन्धे छन्दासि वै देवानां वामं पशवो  
 वाममेव पशून्व रुन्ध एता ह वै यस्सेन-श्चैत्रियायुण-श्चिति विदां चकार तया वै स पशून्वारुन्ध  
 यदेतामुपदधाति पशून्नेवाव रुन्धे गायत्रीः पुरस्तादुप दधाति तेजो वै गायत्री तेज एव - [ ]

#### Pada Paata

छन्दा॑सि । उपेति॑ । दुधा॑ति । प॒शवः॑ । वै । छन्दा॑सि । प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।  
 छन्दा॑सि । वै । दे॒वाना॑म् । वा॒मम् । प॒शवः॑ । वा॒मम् । ए॒व । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।  
 ए॒ताम् । ह॒ । वै । य॒ज्ञेन॑ इति॑ य॒ज्ञ - से॒नः । चै॒त्रिया॑य॒णः । चि॒तिम् । वि॒दाम् । च॒का॒र ।  
 तया॑ । वै । सः । प॒शून् । अ॒वेति॑ । अ॒रु॒न्ध । यत् । ए॒ताम् । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प - दुधा॑ति ।  
 प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । गा॒य॒त्रीः । पु॒रस्ता॑त् । उपेति॑ । दुधा॑ति । तेजः॑ । वै ।  
 गा॒य॒त्री । तेजः॑ । ए॒व ।

## TS 5.3.8.2

### TS 5.3.8.2

#### Samhita Paata

मु॒ख॒तो ध॑त्ते मूर्द्ध॑न्वती॒र्भव॑न्ति मूर्द्धा॑नमे॒वैन॑ समा॒नाना॑ करोति त्रि॒ष्टुभ॑ उप॑ दधातीन्द्रि॒यं वै त्रि॒ष्टुगिन्द्रि॒यमे॒व  
 म॑द्ध्यतो ध॑त्ते जग॑तीरु॒पं दधा॑ति जाग॑ता वै प॒शवः॑ प॒शून्वाव॑ रु॒न्धे ऽनु॒ष्टुभ॑ उप॑ दधाति प्रा॒णा वा  
 अ॑नु॒ष्टुप् प्रा॒णाना॑मु॒त्सृष्ट्यै॑ बृ॒हती॑रु॒ष्णिहा॑ः प॒ङ्कीर॑क्षर॑प॒ङ्कीरि॑ति वि॒षु॒रूपा॑णि छन्दा॑स्यु॒पं दधा॑ति वि॒षु॒रूपा॑  
 वै प॒शवः॑ प॒शवः॑ - [ ]

#### Pada Paata

मु॒ख॒तः । ध॑त्ते । मूर्द्ध॑न्वती॒रिति॑ मूर्ध॑न् - वती॑ः । भ॒व॒न्ति । मूर्द्धा॑नम् । ए॒व । ए॒नम् ।  
 स॒मा॒ना॒नाम् । क॒रो॒ति । त्रि॒ष्टुभः॑ । उपेति॑ । दुधा॑ति । इन्द्रि॒यम् । वै । त्रि॒ष्टुक् । इन्द्रि॒यम्  
 । ए॒व । म॑द्ध्यतः । ध॑त्ते । जग॑तीः । उपेति॑ । दुधा॑ति । जाग॑ताः । वै । प॒शवः॑ । प॒शून्  
 । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒नु॒ष्टुभ॑ इत्य॑नु - स्तु॒भः । उपेति॑ । दुधा॑ति । प्रा॒णा इति॑ प्र -

अ॒नाः । वै । अ॒नुष्टु॒बित्य॑नु - स्तुप् । प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र - अ॒नाना॑म् । उ॒थ्सृ॑ष्ट्या॒ इत्युत् - सृ॒ष्ट्यै  
। बृ॒हतीः । उ॒ष्णिहाः॑ । प॒ङ्कीः । अ॒क्षर॑प॒ङ्कीरित्य॑क्षर - प॒ङ्कीः । इति॑ । वि॒षु॒रूपा॑णीति॑ वि॒षु -  
रूपा॑णि । छ॒न्दा॑श्सि । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । वि॒षु॒रूपा॑ इति॑ वि॒षु - रूपाः॑ । वै । प॒शवः॑ । प॒शवः॑ ।

## TS 5.3.8.3

### TS 5.3.8.3

#### Samhita Paata

-छ॒न्दा॑श्सि वि॒षु॒रूपा॑नेव॒ प॒शून्व॑ रु॒न्धे वि॒षु॒रूप॑मस्य गृ॒हे दृ॑श्यते॒ यस्यै॑ता उ॒पधी॑यन्ते॒ य उ॑ चै॒ना  
ए॒वं वे॒दाऽ\*ति॑च्छ॒न्दस॑मुप॑ द॒धात्य॑ति॑च्छ॒न्दा॒ वै सर्वा॑णि छ॒न्दा॑श्सि स॒र्वेभि॑रे॒वैनं॑ छ॒न्दो॑भिश्चि॒नुते॑ व॒र्ष्म  
वा ए॒षा छ॒न्द॑सां॒ यद॑ति॑च्छ॒न्दा॒ यद॑ति॑च्छ॒न्दस॑-मु॒प॒दधा॑ति॒ व॒र्ष्मे॒वैनं॑ स॒माना॑नां॒ करो॑ति॒ द्वि॒पदा॑ उप॑  
द॒धाति॑ द्वि॒पदा॑-य॒जमानः॑ ( ) प्र॒ति॑ष्ठित्यै ॥

#### Pada Paata

छ॒न्दा॑श्सि । वि॒षु॒रूपा॑निति॑ वि॒षु - रूपा॑न् । ए॒व । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । वि॒षु॒रूप॑मिति॑  
वि॒षु-रू॒पम् । अ॒स्य । गृ॒हे । दृ॒श्यते॑ । य॒स्य । ए॒ताः । उ॒पधी॑यन्त॒ इत्यु॑प - धी॒यन्ते॑ । यः  
। उ॒ । च॒ । ए॒नाः । ए॒वम् । वे॒द । अ॒ति॑च्छ॒न्दस॑मित्य॑ति॑ - छ॒न्दस॑म् । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑  
। अ॒ति॑च्छ॒न्दा॒ इत्य॑ति॑ - छ॒न्दाः॑ । वै । सर्वा॑णि । छ॒न्दा॑श्सि । स॒र्वेभिः॑ । ए॒व । ए॒नम् ।  
छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः-भिः॑ । चि॒नुते॑ । व॒र्ष्म । वै । ए॒षा । छ॒न्द॑साम् । यत् । अ॒ति॑च्छ॒न्दा॒  
इत्य॑ति॑ - छ॒न्दाः॑ । यत् । अ॒ति॑च्छ॒न्दस॑मित्य॑ति॑ - छ॒न्दस॑म् । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॑प - द॒धाति॑ । व॒र्ष्म  
। ए॒व । ए॒नम् । स॒माना॑नाम् । क॒रोति॑ । द्वि॒पदा॑ इति॑ द्वि - प॒दाः॑ । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ ।



द्विपादिति द्वि - पात् । यजमानः ( ) । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ॥

## TS 5.3.9.1

### TS 5.3.9.1

#### Samhita Paata

सर्वाभ्यो वै देवताभ्योऽग्निश्चीयते यत् सयुजो नोपदुद्ध्याद् देवता अस्याग्निं वृञ्जीरन् यत् सयुजं  
उपदधात्यात्मनैवैनं सयुजं चिनुते नाग्निना व्युद्धयतेऽथो यथा पुरुषः स्नावभिः संतत एवमेवैताभिर्ऽग्निः  
संततोऽग्निना वै देवाः सुवर्गं लोकमायन् ता अमूः कृत्तिका अभवन् यस्यैता उप धीयन्ते सुवर्गमेव  
- [ ]

#### Pada Paata

सर्वाभ्यः । वै । देवताभ्यः । अग्निः । चीयते । यत् । सयुज इति स - युजः । न ।  
उपदुद्ध्यादित्युप - दुध्यात् । देवताः । अस्य । अग्निम् । वृञ्जीरन् । यत् । सयुज इति स -  
युजः । उपदधातीत्युप - दधाति । आत्मना । एव । एनम् । सयुजमिति स-युजम् । चिनुते  
। न । अग्निना । वीति । व्युद्धयते । अथो इति । यथा । पुरुषः । स्नावभिरिति स्नाव - भिः  
। संतत इति सं-ततः । एवम् । एव । एताभिः । अग्निः । संतत इति सं-ततः । अग्निना  
। वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन् । ताः । अमूः । कृत्तिकाः ।  
अभवन् । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । सुवर्गमिति सुवः - गम् । एव ।

## TS 5.3.9.2

### TS 5.3.9.2

#### Samhita Paata

लोकमेति गच्छति प्रकाशं चित्रमेव भवति मण्डलेष्टका उप दधातीमे वै लोका मण्डलेष्टका इमे  
खलु वै लोका देवपुरा देवपुरा एव प्रविशति नाऽऽर्तिमाच्छत्यग्निं चिक्यानो विश्वज्योतिष उप  
दधातीमानेवैताभिर्लोकान् ज्योतिष्मतः कुरुतेऽथो प्राणानेवैता यजमानस्य दाद्वत्येता वै देवताः  
सुवर्ग्यास्ता एवा- ( ) -न्वारभ्य सुवर्गं लोकमेति ॥

#### Pada Paata

लोकम् । एति । गच्छति । प्रकाशमिति प्र-काशम् । चित्रम् । एव । भवति । मण्डलेष्टका  
इति मण्डल - इष्टकाः । उपेति । दधाति । इमे । वै । लोकाः । मण्डलेष्टका इति मण्डल -  
इष्टकाः । इमे । खलु । वै । लोकाः । देवपुरा इति देव-पुराः । देवपुरा इति-पुराः । एव ।  
प्रेति । विशति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अग्निम् । चिक्यानः । विश्वज्योतिष इति  
विश्व - ज्योतिषः । उपेति । दधाति । इमान् । एव । एताभिः । लोकान् । ज्योतिष्मतः ।  
कुरुते । अथो इति । प्राणानिति प्र - अनान् । एव । एताः । यजमानस्य । दाद्वति । एताः  
। वै । देवताः । सुवर्ग्या इति सुवः - ग्याः । ताः । एव ( ) । अन्वारभ्येत्यनु - आरभ्य ।  
सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । एति ॥

**TS 5.3.10.1****TS 5.3.10.1****Samhita Paata**

वृष्टिसनीरुपं दधाति वृष्टिमेवाव रुन्धे यदेकधोपदुद्ध्यादेकमृतुं वरुषेदनुपरिहारं सादयति तस्मात्  
 सर्वानृतून् वरुषति पुरोवातसनि-रसीत्याहेतद्वै वृष्ट्यै रूपं रूपेणैव वृष्टिमव रुन्धे संयानीभिर्वै देवा  
 इमान् लोकान् समयुस्तत् संयानीनां संयानित्वं यत् संयानीरुपदधाति यथाऽप्सु नावा संयात्येव  
 - [ ]

**Pada Paata**

वृष्टिसनीरिति वृष्टि - सनीः । उपेति । दधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् ।  
 एकधेत्येक - धा । उपदुद्ध्यादित्युप - दुद्ध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वरुषेत् । अनुपरिहारमित्यनु  
 - परिहारम् । सादयति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वरुषति । पुरोवातसनिरिति पुरोवात  
 - सनिः । असि । इति । आह । एतत् । वै । वृष्ट्यै । रूपम् । रूपेण । एव । वृष्टिम् ।  
 अवेति । रुन्धे । संयानीभिरिति सं - यानीभिः । वै । देवाः । इमान् । लोकान् । समिति  
 । अयुः । तत् । संयानीनामिति सं - यानीनाम् । संयानित्वमिति संयानि - त्वम् । यत् ।  
 संयानीरिति सं - यानीः । उपदधातीत्युप - दधाति । यथा । अप्स्वित्यप् - सु । नावा ।  
 संयातीति सं - याति । एवम् ।

## TS 5.3.10.2

### TS 5.3.10.2

#### Samhita Paata

-मेवैताभि॑ र्यज॑मान इ॒मान् लो॒कान् स॑ं या॒ति॒ प्ल॒वो वा ए॒षोऽग्ने॑र्यथ॒ सँयानी॑र्यथ॒ सँयानी॑रुप॒दधा॑ति॒  
प्ल॒वमे॒वैतम॒ग्रय॑ उप॒दधा॑त्यु॒त यस्यै॑तासू॒पहि॑ता॒स्वापोऽग्नि॑ः॒ हर॑न्त्य॒हंत॑ ए॒वास्या॒-ग्नि॑रा॒दित्ये॑ष्ट॒का उप॑  
द॒धात्या॑दित्या वा ए॒तं भू॒त्यै प्र॑ति॒नुद॑न्ते॒ योऽलं॑ भू॒त्यै सन् भू॑तिं न प्रा॒प्नोत्या॑दित्या - [ ]

#### Pada Paata

ए॒व । ए॒ताभिः॑ । यज॑मानः । इ॒मान् । लो॒कान् । स॑मि॒तिं । या॒ति॒ । प्ल॒वः । वै । ए॒षः । अ॒ग्नेः  
। यत् । सँयानी॑रि॒तिं सं - या॒नीः॑ । यत् । सँयानी॑रि॒तिं सं - या॒नीः॑ । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प॒दधा॑ति ।  
प्ल॒वम् । ए॒व । ए॒तम् । अ॒ग्रये॑ । उ॒पेति॑ । दु॒धाति॑ । उ॒त । यस्य॑ । ए॒तासु॑ । उ॒प॒हि॑ता॒स्वित्यु॑प॒  
- हि॒तासु॑ । आ॒पः । अ॒ग्निम् । हर॑न्ति । अ॒हंतः॑ । ए॒व । अ॒स्य । अ॒ग्निः । आ॒दि॒त्येष्ट॑का  
इ॒त्या॑दि॒त्य - इ॒ष्ट॑काः । उ॒पेति॑ । दु॒धाति॑ । आ॒दि॒त्याः । वै । ए॒तम् । भू॒त्यै । प्र॑ती॒तिं ।  
नु॒द॒न्ते । यः । अ॒लम् । भू॒त्यै । सन् । भू॒तिम् । न । प्रा॒प्नोती॑तिं प्र - आ॒प्नोति॑ । आ॒दि॒त्याः ।

## TS 5.3.10.3

### TS 5.3.10.3

#### Samhita Paata

ए॒वैनं॑ भू॒तिं ग॑मयन्त्य॒सौ वा ए॒तस्या॑ऽऽदि॒त्यो रुच॑मा द॒त्ते योऽग्निं॑ चि॒त्वा न रोच॑ते यदादि॒त्येष्ट॑का  
उ॒प॒दधा॑तीत्य॒सावे॒वास्मि॑न्नादि॒त्यो रुचं॑ दधाति॒ यथाऽसौ॑ दे॒वानां॑ रोच॑त ए॒वमे॒वैष म॑नु॒ष्याणां॑ रोच॑ते  
घृ॒तेष्ट॑का उ॒प द॑धात्ये॒तद्वा अ॒ग्नेः प्रि॒यं धाम॑ यद्-घृ॒तं प्रि॒येणै॒वैनं॑ धाम्ना॒ सम॑र्द्धयत्य - [ ]

### Pada Paata

ए॒व । ए॒नम् । भू॒तिम् । ग॒म॒य॒न्ति॒ । अ॒सौ । वै । ए॒तस्य॑ । आ॒दि॒त्यः । रुच॑म् । ए॒तिं ।  
द॒त्ते । यः । अ॒ग्निम् । चि॒त्वा । न । रोच॑ते । यत् । आ॒दि॒त्येष्ट॑का इत्यादि॒त्य - इ॒ष्ट॑काः ।  
उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प - द॑धाति॒ । अ॒सौ । ए॒व । अ॒स्मिन् । आ॒दि॒त्यः । रुच॑म् । दु॒धा॒ति॒ । यथा॑ ।  
अ॒सौ । दे॒वानां॑ । रोच॑ते । ए॒वम् । ए॒व । ए॒षः । म॒नु॒ष्याणां॑ । रोच॑ते । घृ॒तेष्ट॑का इति॑  
घृ॒त - इ॒ष्ट॑काः । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति॒ । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः । प्रि॒यम् । धाम॑ । यत् । घृ॒तम् ।  
प्रि॒येण॑ । ए॒व । ए॒नम् । धाम्ना॑ । समि॒ति॒ । अ॒र्द्धय॑ति॒ ।

## TS 5.3.10.4

### TS 5.3.10.4

#### Samhita Paata

-थो तेजसा ऽनुपरिहारं सादय-त्यपरिवर्ग-मेवास्मिन् तेजो दधाति प्रजापतिरग्निमचिनुत् स यशसा  
व्याद्धर्यत् स एता यशोदा अपश्यत् ता उपाधत्ता ताभिर्वै स यश आत्मन्नधत्त यद्यशोदा उपदधाति  
यश एव ताभिर्यजमान आत्मन् धत्ते पञ्चोप दधाति पाङ्कः पुरुषो यावानेव पुरुषस्तस्मिन् यशो  
दधाति ॥

**Pada Paata**

अथो इति । तेजसा । अनुपरिहारमित्यनु - परिहारम् । सादयति । अपरिवर्गमित्यपरि - वर्गम् । एव । अस्मिन् । तेजः । दुधाति । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । अग्निम् । अचिनुत् । सः । यशसा । वीति । आदध्यत् । सः । एताः । यशोदा इति यशः - दाः । अपश्यत् । ताः । उपेति । अधत् । तामिः । वै । सः । यशः । आत्मन् । अधत् । यत् । यशोदा इति यशः - दाः । उपदधातीत्युप - दधाति । यशः । एव । तामिः । यजमानः । आत्मन् । धत्ते । पञ्च । उपेति । दुधाति । पाङ्कः । पुरुषः । यावान् । एव । पुरुषः । तस्मिन् । यशः । दुधाति ॥

**TS 5.3.11.1****TS 5.3.11.1****Samhita Paata**

देवासुराः संयत्ता आसन् कनीयांसो देवा आसन् भूयांसोऽसुरास्ते देवा एता इष्टका अपश्यन् ता उपादधत भूयस्कृदसीत्येव भूयांसोऽभवन् वनस्पतिभिः-रोषधीभिः-वरिवस्कृदसीती-मामजयन् प्राच्यसीति प्राचीं दिशमजयन्नुद्धा ऽसीत्यमूमजयन्-नन्तरिक्षसदस्यन्तरिक्षे सीदेत्यन्तरिक्षमजयन् ततो देवा अभवन् - [ ]

**Pada Paata**

देवासुरा इति देव-असुराः । संयत्ता इति सं - यत्ताः । आसन् । कनीयांसः । देवाः । आसन् । भूयांसः । असुराः । ते । देवाः । एताः । इष्टकाः । अपश्यन् । ताः

। उपेति॑ । अ॒दु॒ध॒त् । भू॒य॒स्कृ॒दिति॑ भू॒यः - कृ॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । ए॒व । भू॒या॒श्सः ।  
 अ॒भ॒व॒न् । व॒न॒स्प॒ति॑भि॒रिति॑ व॒न॒स्प॒ति॑ - भिः । ओ॒ष॒धी॑भि॒रित्यो॑ष॒धि - भिः । व॒रि॒व॒स्कृ॒दिति॑  
 व॒रि॒वः - कृ॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । इ॒माम् । अ॒ज॒य॒न् । प्रा॒ची॑ । अ॒सि॒ । इति॑ । प्रा॒ची॑म् ।  
 दि॒श॑म् । अ॒ज॒य॒न् । ऊ॒र्ध्वा । अ॒सि॒ । इति॑ । अ॒मू॒म् । अ॒ज॒य॒न् । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒स॒दित्य॑न्त॒रि॒क्ष -  
 स॒त् । अ॒सि॒ । अ॒न्त॒रि॒क्षे । सी॒द॒ । इति॑ । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒म् । अ॒ज॒य॒न् । त॒तः । दे॒वाः । अ॒भ॒व॒न् ।

## TS 5.3.11.2

### TS 5.3.11.2

#### Samhita Paata

परा॑ऽसु॒रा॒ यस्यै॑ता॒ उप॑धी॒यन्ते॑ भू॒या॒ने॒व भ॑व॒त्य॒भी॒मान् लो॒कान् ज॑यति॒ भव॑त्या॒त्मना॒ परा॑ऽस्य॒ भ्रातृ॑व्यो  
 भव॑त्य॒प्सुष॑द॒सि श्ये॑न॒सद॑सी॒त्याहे॑त॒द्वा अ॒ग्ने रू॒पं रू॒पेणै॑वा॒ग्निम॑व॒ रुन्धे॑ पृथि॒व्यास्त्वा॒ द्रवि॑णे॒ साद॑या॒मी॒-  
 त्याहे॑मा॒ने॒वैता॑भि॒-लो॒कान् द्रवि॑णा॒वतः॑ कुरु॒त आ॒यु॒ष्या॑ उप॑ दधा॒त्यायु॑रे॒वा - [ ]

#### Pada Paata

प॒रेति॑ । अ॒सु॒राः । य॒स्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प - धी॒यन्ते॑ । भू॒यान् । ए॒व । भ॒व॒ति॑ ।  
 अ॒भी॒ति॑ । इ॒मान् । लो॒कान् । ज॒य॒ति॑ । भ॒व॒ति॑ । आ॒त्म॒ना॑ । प॒रेति॑ । अ॒स्य॒ । भ्रातृ॑व्यः ।  
 भ॒व॒ति॑ । अ॒प्सुष॑दित्य॒प्सु - स॒त् । अ॒सि॒ । श्ये॑न॒स॒दि॒ति॑ श्ये॑न - स॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह॒  
 । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । अ॒ग्नि॑म् । अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्धे॑ । पृथि॒व्याः ।  
 त्वा॒ । द्रवि॑णे॒ सा॒द॒या॒मि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । इ॒मान् । ए॒व । ए॒ता॒भिः॑ । लो॒कान् । द्रवि॑णा॒व॒त्  
 इति॑ द्रवि॑ण - व॒त्तः॑ । कुरु॒ते॑ । आ॒यु॒ष्याः॑ । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति॑ । आ॒युः॑ । ए॒व ।

## TS 5.3.11.3

### TS 5.3.11.3

#### Samhita Paata

-स्मिन् दधात्यग्रे यत्ते परः हन्नामेत्याहैतद्वा अग्नेः प्रियं धाम प्रियमेवास्य धामोपाऽऽप्नोति तावेहि सः रभावहा इत्याह व्यैवैनेन परि धत्ते पाञ्चजन्येष्वप्यैद्वयम् इत्याहैष वा अग्निः पाञ्चजन्यो यः पञ्चचितीक-स्तस्मादेवमाहर्तव्या उप ( ) दधात्येतद्वा ऋतूनां प्रियं धाम यदृतव्या ऋतूनामेव प्रियं धामाव रुन्धे सुमेक इत्याह संवत्सरः वै सुमेकः संवत्सरस्यैव प्रियं धामोपाऽऽप्नोति ॥

#### Pada Paata

अस्मिन् । दधाति । अग्रे । यत् । ते । परम् । हत् । नाम । इति । आह । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । प्रियम् । एव । अस्य । धाम । उपेति । आप्नोति । तौ । एति । इहि । समिति । रभावहै । इति । आह । वीति । एव । एनेन । परीति । धत्ते । पाञ्चजन्येष्विति पाञ्च - जन्येषु । अपीति । एधि । अग्ने । इति । आह । एषः । वै । अग्निः । पाञ्चजन्य इति पाञ्च - जन्यः । यः । पञ्चचितीक इति पञ्च-चितीकः । तस्मात् । एवम् । आह । ऋतूव्याः । उपेति ( ) । दधाति । एतत् । वै । ऋतूनाम् । प्रियम् । धाम । यत् । ऋतूव्याः । ऋतूनाम् । एव । प्रियम् । धाम । अवेति । रुन्धे । सुमेक इति सु - मेकः । इति । आह । संवत्सर इति सं - वत्सरः । वै । सुमेक इति सु - मेकः । संवत्सरस्येति सं - वत्सरस्य । एव । प्रियम् । धाम । उपेति । आप्नोति ॥



## TS 5.3.12.1

### TS 5.3.12.1

#### Samhita Paata

प्रजापतेरक्षयश्चयत् तत् पराऽपतत् तदश्चोऽभवद्-यदश्चयत् तदश्चस्याश्चत्वं तद्देवा अश्चमेधेनैव प्रत्यदधुरेष  
वै प्रजापतिः सर्वं करोति योऽश्चमेधेन यजते सर्व एव भवति सर्वस्य वा एषा प्रायश्चित्तिः सर्वस्य  
भेषजः सर्वं वा एतेन पाप्मानं देवा अतरन्नापि वा एतेन ब्रह्महृत्यामतरन् सर्व पाप्मानं - [ ]

#### Pada Paata

प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । अक्षि । अश्चयत् । तत् । परेति । अपतत् । तत् । अश्चः  
। अभवत् । यत् । अश्चयत् । तत् । अश्चस्य । अश्चत्वमित्यश्च- त्वम् । तत् । देवाः ।  
अश्चमेधेनेत्यश्च - मेधेन । एव । प्रतीति । अदधुः । एषः । वै । प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम्  
। सर्वम् । करोति । यः । अश्चमेधेनेत्यश्च - मेधेन । यजते । सर्वः । एव । भवति । सर्वस्य  
। वै । एषा । प्रायश्चित्तिः । सर्वस्य । भेषजम् । सर्वम् । वै । एतेन । पाप्मानम् । देवाः ।  
अतरन् । अपीति । वै । एतेन । ब्रह्महृत्यामिति ब्रह्म - हृत्याम् । अतरन् । सर्वम् । पाप्मानम् ।

## TS 5.3.12.2

### TS 5.3.12.2

#### Samhita Paata

तरति॑ तर॑ति ब्रह्म॑हत्यां यो॑ऽश्वमे॑धेन॒ यज॑ते॒ य उ॑ चैनमे॒वं वे॑दोत्त॑रं वै॒ तत् प्र॒जाप॑तेरक्ष्य॑श्चय॒त्  
 तस्मा॑दश्व॑स्योत्तर॑तोऽव॑ द्यन्ति॑ दक्षि॑णतो॑ऽन्येषां॑ पशू॑नां वै॒तसः॑ कटो॑ भवत्य॒प्सुयो॑निर्वा॒ अश्वो॑ऽप्सुजो॑  
 वे॒तसः॑ स्व ए॒वैनं॑ यो॒नौ प्र॑तिष्ठापयति॑ चतु॑ष्टोमः॑ स्तोमो॑ भवति॑ स॒रट् वा अश्व॑स्य सक्थ्या॑ऽवृ॒हत् ( )  
 तद् दे॒वाश्च॑तुष्टोमे॒नैव॑ प्रत्य॑दधुर्य॑च्चतुष्टोमः॑ स्तोमो॑ भवत्य॒श्वस्य॑ सर्व॒त्वाय॑ ॥

### Pada Paata

तर॑ति । तर॑ति । ब्रह्म॑हत्यामिति॑ ब्रह्म - ह॒त्याम् । यः । अ॒श्वमे॑धेनेत्य॑श्च - मे॒धेन॑ । यज॑ते । यः ।  
 उ॑ । च॒ । ए॒नम् । ए॒वम् । वे॑द॑ । उत्त॑रमित्यु॒त् - त॒रम् । वै । तत् । प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा - प॒तेः ।  
 अक्षि॑ । अ॒श्वय॑त् । तस्मा॑त् । अश्व॑स्य । उत्त॑रत॒ इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । अवे॑ति । द्यन्ति॑ । दक्षि॑णतः  
 । अ॒न्येषां॑ । प॒शूनाम् । वै॒तसः॑ । कटः॑ । भव॑ति । अ॒प्सुयो॑निरित्य॒प्सु - यो॒निः । वै ।  
 अश्वः॑ । अ॒प्सुज॑ इत्य॒प्सु - जः । वे॒तसः॑ । स्वे । ए॒व । ए॒नम् । यो॒नौ । प्र॑तीति॑ । स्था॒पय॑ति  
 । च॒तुष्टो॑म इति॑ चतुः - स्तो॒मः । स्तोमः॑ । भव॑ति । स॒रट् । ह॒ । वै । अश्व॑स्य । सक्थि॑ ।  
 एति॑ । अ॒वृ॒हत् ( ) । तत् । दे॒वाः । च॒तुष्टो॑मेनेति॑ चतुः-स्तो॒मेन॑ । ए॒व । प्र॑तीति॑ । अ॒दुधुः॑ ।  
 यत् । च॒तुष्टो॑म इति॑ चतुः - स्तो॒मः । स्तोमः॑ । भव॑ति । अश्व॑स्य । सर्व॒त्वायेति॑ सर्व - त्वाय॑ ॥